

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS  
TA'LIM VAZIRLIGI

TOSHKENT MOLIYA INSTITUTI



“IQTISODIY XAVFSIZLIK ” KAFEDRASI

X.S.XADJAYEV

“IQTISODIY SIYOSAT” FANIDAN AMALIY MASHG'ULOTNI  
TASHKIL ETISH BO'YICHA  
(vaziytli masalalar yechish shaklida)

**USLUBIY Q'OLLANMA**

TOSHKENT 2022

X.S.Xadjayev "Iqtisodiy siyosat" fanidan amaliy mashg'ulotlarni o'tkazish bo'yicha uslubiy qo'llanma. – T.: TMI, 2022 yil.

**Taqrizchilar:**

Asqarova M.T TDIU, "Makroiqtisodiy tahlil va prognozlashtirish" kafedrasini mudiri, i.f.n.dotsent.

I.A.Bakiyeva. TMI, "Iqtisodiyot" kafedrasini, prof.v.b. i.f.n., dotsent.

"Iqtisodiy siyosat" fanidan amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish va baholash bo'yicha uslubiy qo'llanma kafedra (2022 yil 06.09 dagi 1-sonli) yig'ilishida muhokama etilib, foydalanishga tavsiya etilgan.

**Kafedra mudiri**

**E.Ergashev**

Amaliy mashg'ulotni tashkil etish bo'yicha uslubiy qo'llanma institut o'quv uslubiy Kengashining 2022 yil 28.09 dagi 2-sonli yig'ilishida ko'rib chiqilgan va tasdiqlangan.

**O'quv ishlari bo'yicha prorektor**



**S.Mehmonov**

## MUNDARIJA

	<b>KIRISH.....</b>	<b>3</b>
<b>I.</b>	<b>FANGA AJRATILGAN O'QUV SOATLARINING O'QUV TURLARI BO'YICHA TAQSIMOTI.....</b>	<b>5</b>
<b>II.</b>	<b>AMALIY MASHG'ULOTLARNI O'QITISH TEXNOLOGIYALARI.....</b>	<b>6</b>
<b>III.</b>	<b>"IQTISODIY SIYOSAT" FANIDAN TEST NAMUNASI.....</b>	<b>42</b>
<b>IV.</b>	<b>FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI.....</b>	<b>47</b>

## Kirish

O'zbekiston Respublikasida yuz berayotgan o'zgarishlar inson huquqlari va erkinliklarini oliy qadriyat sifatida qaragan holda mamlakatimiz aholisining turmush darajasini oshirish uchun yanada yaxshiroq sharoitini yaratish maqsadida davlat ijtimoiy-iqtisodiy siyosatining bosh me'zoni bo'lib iqtisodiy siyosatni samarali ishlab chiqish va ularni taraqqiy ettirish hisoblanadi. Shu sababdan insonni iqtisodiy ehtiyojlari bilan birga ijtimoiy ehtiyojlarini samarali qondirish yo'nalishlarini shakllantirish bilan bog'liq masalalarni tadqiq etishga zaruriyat ortib bormoqda. Ushbu masalaning samarali yechimini shakllantirishda fan va ta'lim sohasining o'rni yetakchi ahamiyat kasb etadi. Fan, ta'lim va ishlab chiqarish o'rtasidagi integratsion aloqadorlikning ortib borishi, iqtisodiy-ijtimoiy ehtiyojlarning samarali qondirish yo'nalishlarini shakllantirish va ulardan maqsadli foydalanish chora-tadbirlari tizimini shakllantirish imkoniyatini beradi.

Ta'lim, fan va ishlab chiqarish bilan bog'liq integratsion aloqalarda asosiy vazifa ta'lim tizimini samarali tashkil etish jarayoniga borib taqaladi. Bu esa o'z navbatida ta'lim olish jarayoniga nisbatan tizimli yondashuvni tashkil etishni talab etadi. Natijada ta'lim tizimining barcha bosqichlari oldida turgan muhim masala ta'lim olish jarayonini tashkil etishni samarali tarzda shakllantirishda namoyon bo'ladi. O'z navbatida bu holatga ta'lim tizimining barcha bosqichlari uchun kompleks yondashish muhimligi to'g'risida to'xtalib o'tgan O'zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev quyidagilarni ta'kidlagan edi: "...butun ta'lim tizimining, hurmatli domlalarimiz va professor-o'qituvchilarning eng muhim vazifasi – yosh avlodga puxta ta'lim berish, ularni jismoniy va ma'naviy yetuk insonlar etib tarbiyalashdan iboratdir"<sup>1</sup>.

Innovatsion usullarda dars o'tish jarayonini, ya'ni zamonaviy pedagogik texnologiyalarni boshlang'ich ta'lim davridan boshlab tashkillashtirish ta'lim tizimida yuqori samara beradi. Bu degani, boshlang'ich ta'lim umumiy o'rta ta'limning poydevori hisoblanadi. Ana shu poydevorni mustahkam tarzda bunyod

---

<sup>1</sup> Sh.M.Mirziyoyev. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutq. - Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2016., 14-bet

etish kelgusi davrlardagi ta'lim jarayonlarining o'tilishida ham qulayli yaratgan bo'ladi. O'z-o'zidan kelib chiqadiki, boshlang'ich ta'limdan boshlab tashkil etilgan pedagogik texnologiyalar ta'limning keyingi davrlarida tashkil etilishida birinchi bosqich vazifasini o'taydi. Talabalarning bilishga bo'lgan qiziqishi shakllanishining muhim shartlaridan bin hissiy vaziyat, bilishga bo'lgan ehtiyoj va ongli fikrlashni rivojlantirishni yaratish bo'lishi ham mumkin. Talabalarning bilish faoliyati tuzilmasiga faollik kiradi, ya'ni bu shunday ish faoliyatiki, unda bilish faoliyatini jonlantiradigan intellektual, irodaviy, hissiy jarayonlar birgalikda namoyon bo'ladi. Jonli bilish faoliyati uchun, bilimga bo'lgan har tomonlama, chuqur qiziqish, muayyan kuch sarf qilinishi, diqqat, belgilangan maqsadga erishish uchun zarur bo'lgan aqliy va jismoniy kuchlar qaratilgan bo'lishi lozim. Bilish faolligi individual bo'ladi, u shaxsning tug'ma qobiliyati emas, balki uning xatti-harakatlari jarayonida shakllanadi.

Yuqorida muhim vazifa sifatida e'tirof etilgan ta'lim tizimini takomillashtirish vazifasini amalga oshirishda oliy ta'lim sohasida o'qitiladigan fanlardan ta'lim jarayonini tashkil etish bilan bog'liq holatlarga alohida e'tibor qaratish lozim. Bu borada oliy ta'limning 5232400 – Iqtisodiy xavfsizlik bakalavriat ta'lim yonalishi o'quv jarayoniga alohida e'tibor qaratish maqsadga muvofiq. Bu borada fanni o'qitishning ilg'or va zamonaviy usullardan keng foydalanish, o'quv jarayonlariga yangi innovatsion-pedagogik texnologiyalarni tatbiq qilishning yangicha yo'nalishlarini shakllantirish va ulardan maqsadli foydalanish muhim ahamiyatga ega. “Iqtisodiy siyosat” fanidan yuqoridagi holatlarni o'zida atroflicha qamrab olgan holda tashkil etilgan ushbu uslubiy qo'llanma fanni o'zlashtirishda darslik, o'quv va uslubiy qo'llanmalar, ma'ruza matnlari bilan birgalikda iqtisodiy fanlarni o'qitish texnologiyalaridan maqsadli foydalanish yo'nalishlarini belgilashda muhim asos yaratadi. Uslubiy qo'llanmada ilg'or pedagogik texnologiyalar: “Aqliy hujum”, “Insert”, “Pinbort”, “Klaster”, “T-sxema” usullari, “Delfin texnikasi” va “Venna diagrammasi”, “Aqliy hujum” usullari, “Blits-so'rov”, “O'ylang-juftlikda ishlang-fikr almashing” kabi ta'lim texnologiyalaridan samarali foydalanish borasida zaruriy uslubiy ko'rsatmalar berilgan.

**FANGA AJRATILGAN O'QUV SOATLARINING O'QUV TURLARI  
BO'YICHA TAQSIMOTI**

T/r	Fan mavzularining nomi	Jami	Shu jumladan		
			Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	Mustaqil ta'lim
<b>7-semestr</b>					
1.	“Iqtisodiy siyosat” fanining predmeti, maqsad va vazifalari	6	2	2	2
2.	Institutsional siyosat	6	2	2	2
3.	Innovatsiya siyosati	8	2	2	4
4.	Investitsiya siyosati	8	2	2	4
5.	Davlatning ijtimoiy siyosati	8	2	2	4
6.	Pul-kredit siyosati	8	2	2	4
7.	Budjet-soliq siyosati	8	2	2	4
8.	Tashqi iqtisodiy siyosat	8	2	2	4
9.	Hududlarni rivojlantirish siyosati	8	2	2	4
10.	Milliy iqtisodiyot tarmoqlarni rivojlantirish siyosati	8	2	2	4
11.	Bandlik va daromadlar siyosati	8	2	2	4
12.	Makroiqtisodiy siyosat	6	2	2	2
	<b>1-semestr bo'yicha jami:</b>	<b>90</b>	<b>24</b>	<b>24</b>	<b>42</b>

# I. AMALIY MASHG‘ULOTLARNI O‘QITISH TEXNOLOGIYALARI

## 1-MAVZU: “IQTISODIY SIYOSAT” KURSINING MAZMUNI VA VAZIFASI

### Amaliy mashg‘ulot savollari

1. Iqtisodiy siyosat tushunchasi.
2. Iqtisodiy siyosat fanining shakllanishi.
3. Iqtisodiy siyosat bo‘yicha maktablar: nemis, rus, zamonaviy iqtisodiy siyosat.
4. Fanning predmeti, maqsadi. Iqtisodiy siyosatning asosiy tamoyillari.
5. Iqtisodiy siyosatning guruhlanishi.

**Qo‘llaniladigan pedagogik texnologiyalar:** Blits-so‘rov usuli, “Ekspert so‘rovi” usuli, “O‘ylang-Juftlikda ishlang-Fikr almashing” texnikasi”, “Klaster” metodi

1-Ilova

### Blits-so‘rov usuli

#### Blits-so‘rov savollari:

1. Iqtisodiy siyosat deganda nimani tushunasiz?.
2. Iqtisodiy siyosat fani qanday shakllangan
3. Iqtisodiy siyosat bo‘yicha qanday maktablarni bilasiz?
4. Nemis maktabining vakillari kimlar?
5. Rus maktabi vakillarini sanang
6. Zamonaviy iqtisodiy siyosat maktabi vakillari haqida nimalar bilasiz?
7. Fanning predmeti va maqsadi. Nimadan iborat?
8. Iqtisodiy siyosatning asosiy tamoyillarining mohiyati qanday?
9. Iqtisodiy siyosatni qanday guruhlarga ajratish mumkin?

2-Ilova

#### O‘quv vazifalari:

##### 1-Ekspert varag‘i

- 1) Iqtisodiy siyosatning mamlakat taraqqiyotidagi ahamiyatini izohlang

##### 2-Ekspert varag‘i

- 1) Iqtisodiy siyosatni iqtisodiyot rivojlanishining bozor modeliga muvofiqlashtirish

##### 3-Ekspert varag‘i

- 1) Iqtisodiy siyosat borasida milliy va jahon tajribasi

3-Ilova

### “O‘ylang-Juftlikda ishlang-Fikr almashing” texnikasidan foydalangan holda guruhlarda ishni tashkil etish jarayonining tuzilishi

1. O‘qituvchi savol va topshiriq beradi: oldin o‘ylab chiqish, so‘ng qisqa javoblar yozish tartibida.



2. Talabalar juftliklarga bo‘linib, bir-biri bilan fikr almashadilar va ikkala javobni mujassam etgan umumiy javobni ishlab chiqishga harakat qiladilar.



3. O'qituvchi bir necha juftliklarga o'ttiz sekund davomida auditoriyaga o'z ishining qisqa yakunini ifodalab berishini taklif qiladi.

#### 4-Ilova

##### Guruhlar faoliyatini baholash jadvali

Har bir guruh boshqa guruhlarni so'zga chiqishlarni baholaydi. Mezonlar bo'yicha ballarni jamlaydi (har bir mezon bo'yicha maksimal baholash balli-5 ball).

Guruhlar	Javoblarning aniqligi	Ko'rgazmaliligi	Ommaviyligi (guruh a'zolarining faolligi)	Ballarning umumiy summasi
1				
2				
3				

#### 5-Ilova

##### Umumiy hisobot va baho

Guruhlar	Guruhlarning umumiy ballari			
	1	2	3	4
1	-			
2		-		
3			-	
<b>Umumiy ballar summasi</b>				
<b>Bahosi (5 ga bo'lingan ballarning umumiy summasi)</b>				

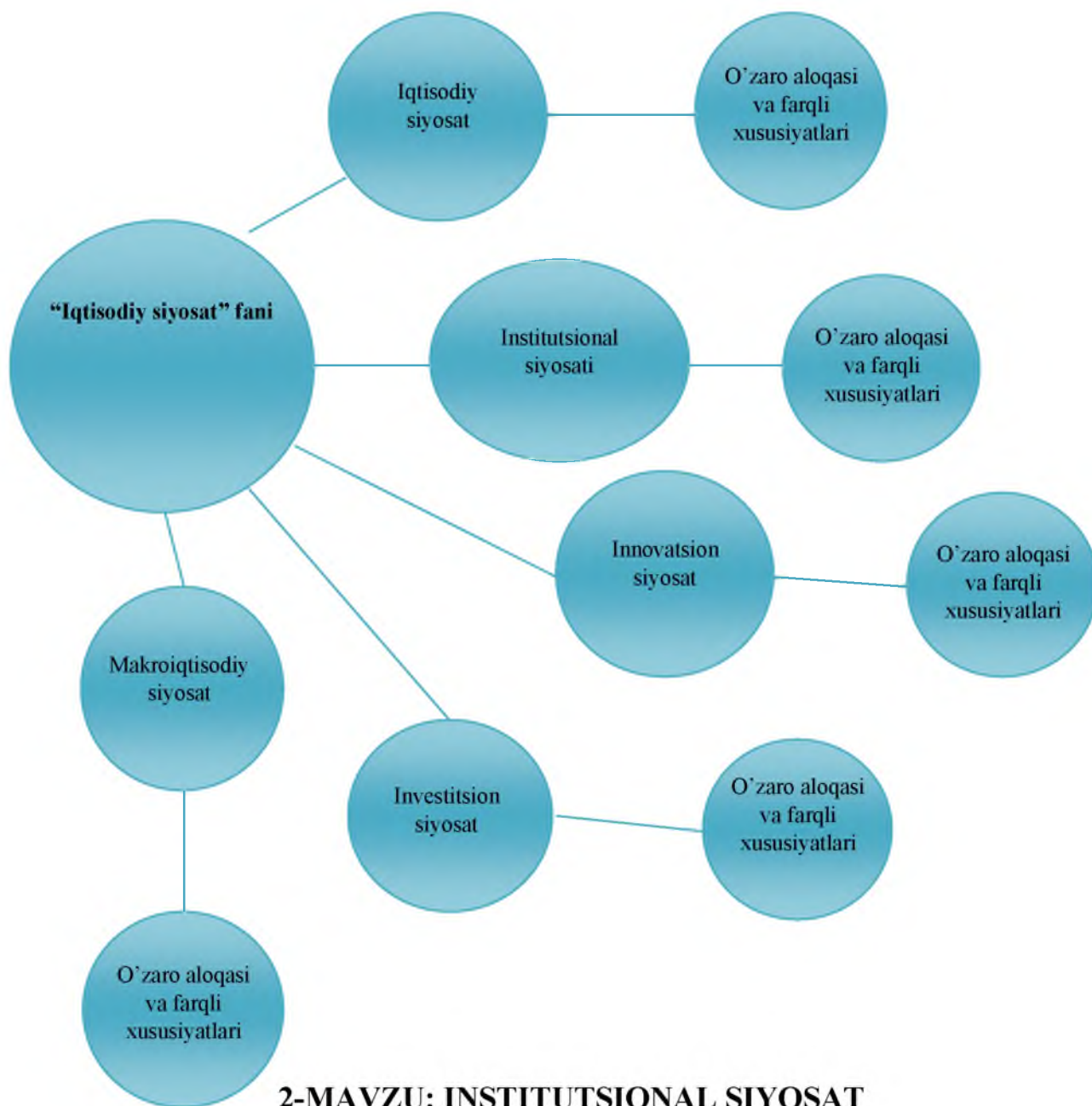
#### 6-Ilova

##### Faollashtiruvchi savollar:

1. "Iqtisodiy siyosat" fanining iqtisodiy fanlar tizimida tutgan o'rni
  2. Iqtisodiy siyosat samaradorligini oshirish jarayonlari o'rni baholang.
-



## “Klaster” metodi



## Amaliy mashg‘ulot savollari

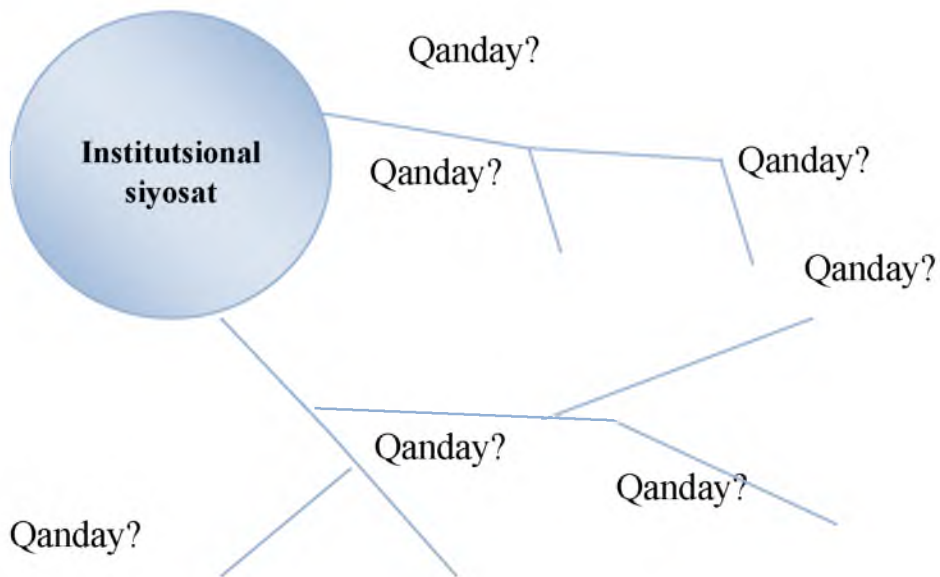
1. Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni uzoq muddatga mo‘ljallangan taraqqiyot strategiyasi maqsadlarini aniqlash
2. Rejalashtirish va prognozlashtirish
3. O‘zbekiston iqtisodiyotidagi islohotlar va o‘zgarish jarayonlari
4. Bozor institutlarining shakllanishi
5. Mulkchilik munosabatlaridagi islohotlar va o‘zgarishlar
6. Xususiyashtirish va mulkni davlat tasarrufidan chiqarish raqobat muhitini shakllantirish

7. Tabiiy monopoliyalarni isloh qilish

**Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar:** "Qanday" organayzeri, "Klaster" metodi, FSMU texnologiyasi, "Aqliy hujum" metodi, BBB texnologiyasi

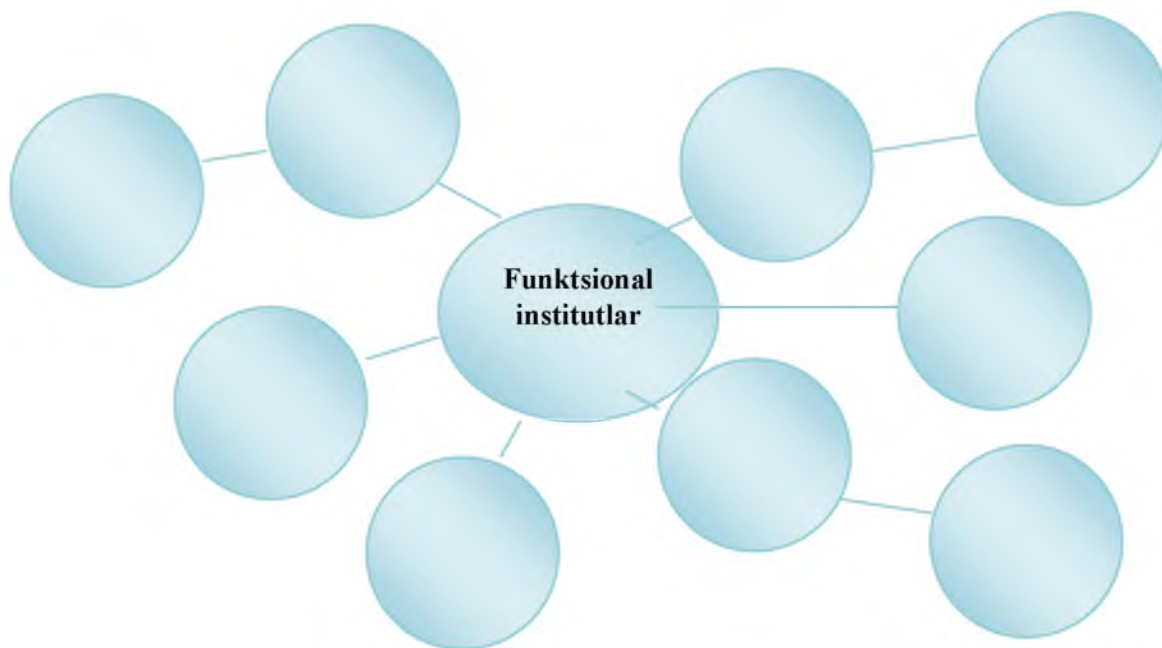
**1-Ilova**

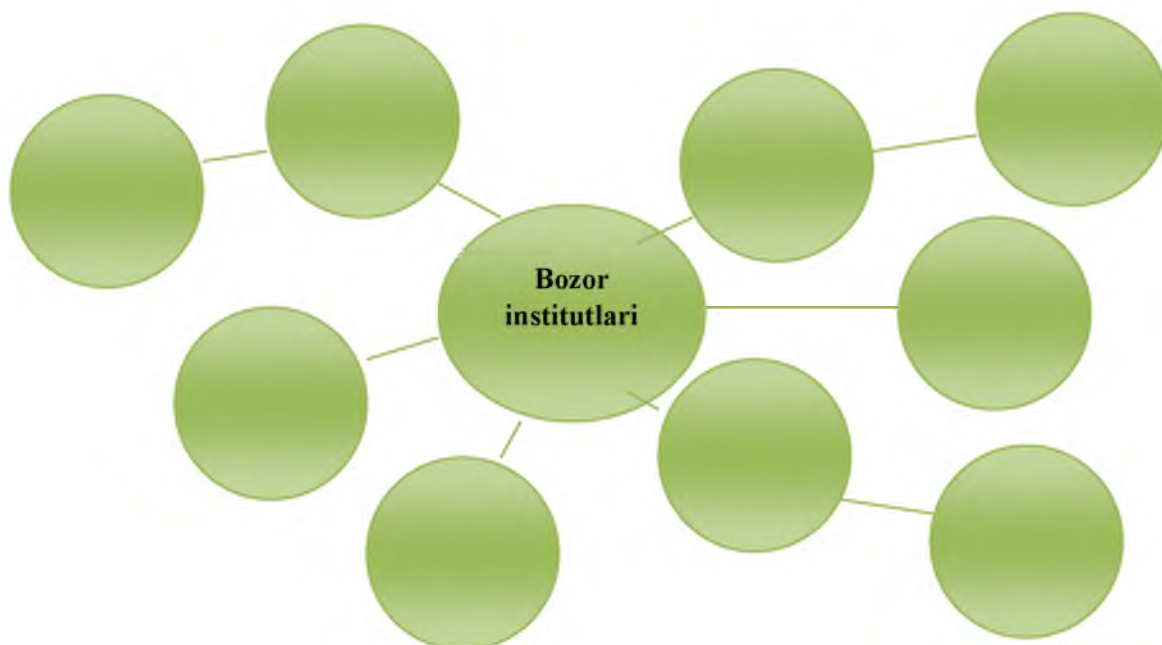
**"Qanday" organayzeri**



**2-Ilova**

**"Klaster" metodi**





### 3-Ilova

#### “FSMU”- FIKR - SABAB - MASALA – UMUMLASHTIRISH

«F»: (fikringizni bayon eting) - korxonaning ishlab chiqarish va bozor munosabatlari yuzasidan fikringizni bayon eting;

«S»: (fikringizni asoslovchi sabab ko'rsating) – korxonaning ish va bozor munosabatlarini asoslovchi sabab ko'rsating;

«M»: (sababni asoslaydigan misol keltiring) – korxonaning ish va bozor munosabatlarini ifoda etuvchi misollar keltiring;

«U»: (fikringizni umumlashtiring) – korxonaning ishlab chiqarish va bozor munosabatlariga aloqador bo'lgan fikrlaringizni umumlashtiring.

### 4-Ilova

#### “Aqliy hujum” metodi

1. Institutlar va ularning rivojlanish istiqbollari bilan bog'liq muammolarni kompleks o'rganish;
2. Institutlar shakllarini mukammallashtirish;
3. Institutsional siyosatni huquqiy asosini ta'minlash;
4. Institutsional o'zgarishlarni amalga oshirish bo'yicha faoliyatni tashkil etish;
5. Institutsional siyosat samaradorligini tegishli tartibda oshirib borish;
6. Institutsional siyosatda rejalashtirish va dasturlash tizimi;

## BBB texnologiyasi

Bilaman	Bilishni istayman	Bilib oldim
Institutsional siyosat		
Indikativ rejalashtirish		
Prognozlashtirish		
Funksional institutlar		
Bozor institutlari		

## 3-MAVZU: INNOVATSION SIYOSAT

## Amaliy mashg'ulot savollari

1. Innovatsiya siyosati tushunchasi, uning mohiyati
2. Innovatsiya siyosatining tuzilmaviy tarkibi
3. Innvoatsiya siyosatini amalga oshirish usullari
4. O'zbekistonda innovatsiya siyosatini rivojlanish jarayonlari
5. O'zbekistonda innovatsiya siyosatining xususiyatlari

**Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar:** Blits-so'rov usuli, "Ekspert so'rovi" usuli, "Qanday" organayzer, "Klaster" metodi, "Baliq skeleti" texnikasi, "Nima uchun" texnikasi

## Blits-so'rov usuli

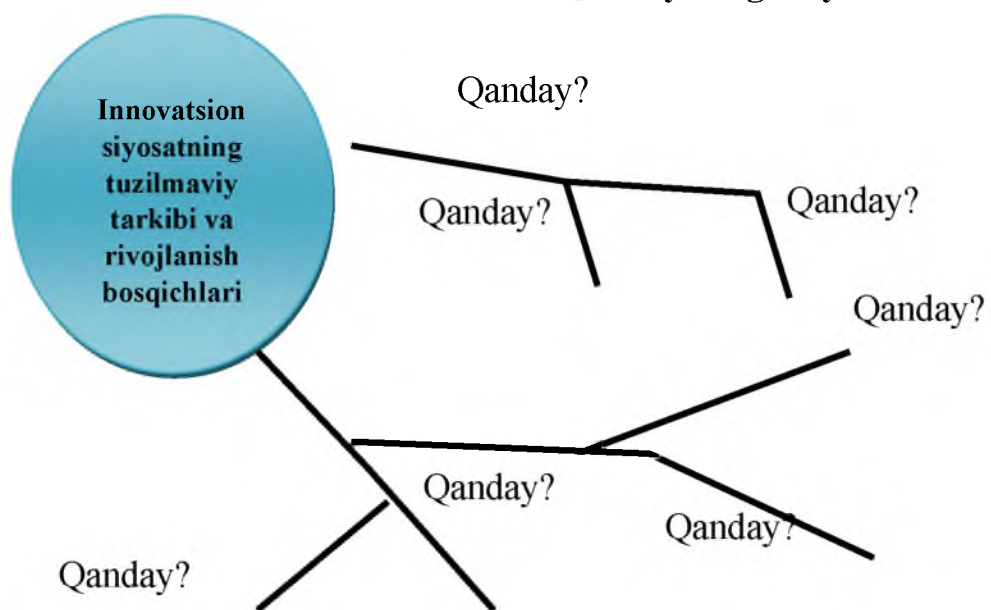
## Blits-so'rov savollari:

1. Innovatsiya siyosati deganda nima tushuniladi?
2. Innovatsion siyosatning mohiyatini tushuntiring
3. Innovatsiya siyosatining tuzilmaviy tarkibi qanday?
4. Innvoatsiya siyosatini amalga oshirish usullarini izohlang.
5. O'zbekistonda innovatsiya siyosatini rivojlanish jarayonlari qanday kechmoqda?
6. O'zbekistonda innovatsiya siyosatining xususiyatlari nimalardan iborat?

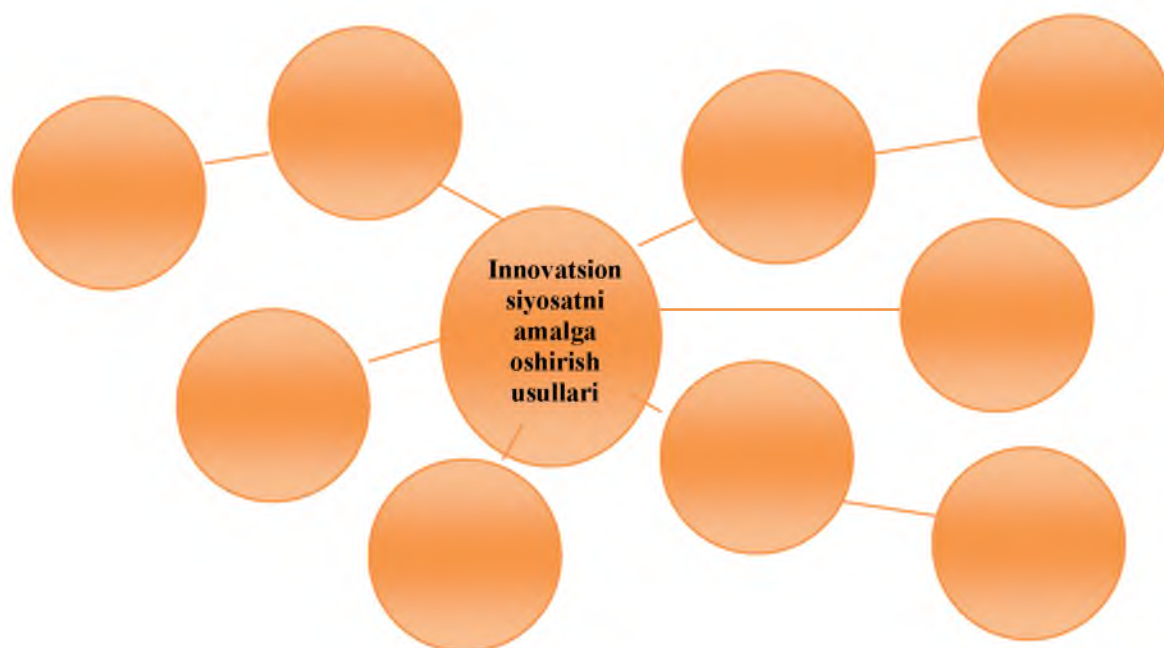
## O'quv vazifalari:

- 1-Ekspert varag'i
- 1) Innovatsion siyosatning asosiy maqsad va vazifalari
- 2-Ekspert varag'i
- 1) Innovatsion siyosatning tuzilmaviy tarkibi
- 3-Ekspert varag'i
- 1) Innovatsiya siyosatini amalga oshirish usullari
- 4-Ekspert varag'i
- 1) O'zbekistonda innovatsiya siyosatini rivojlanish jarayonlari

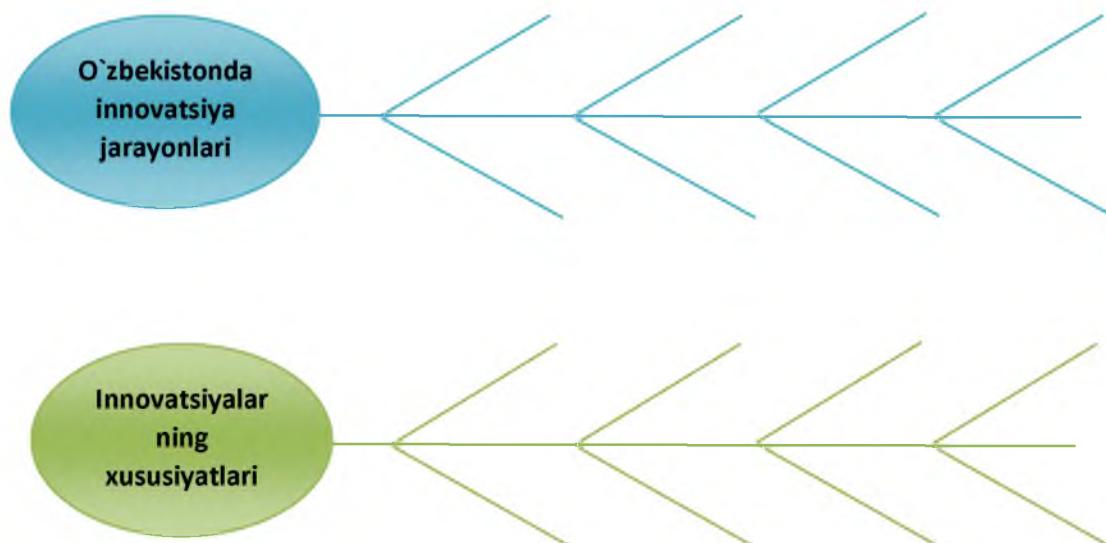
“Qanday” organayzeri



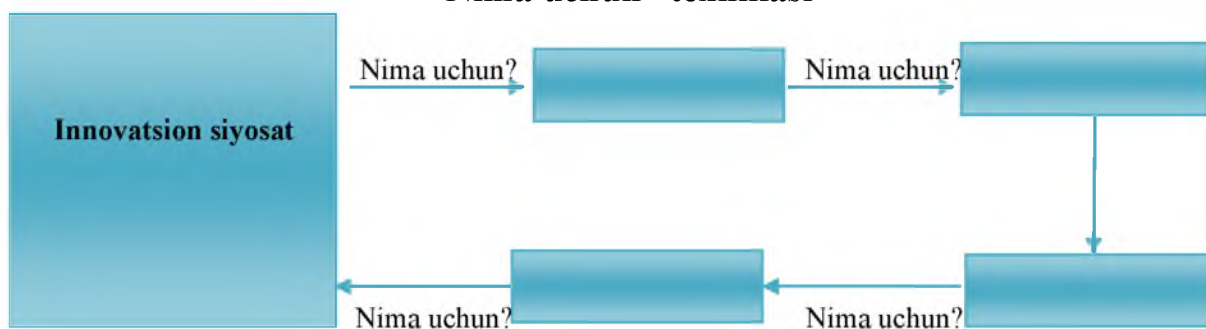
“Klaster” metodi



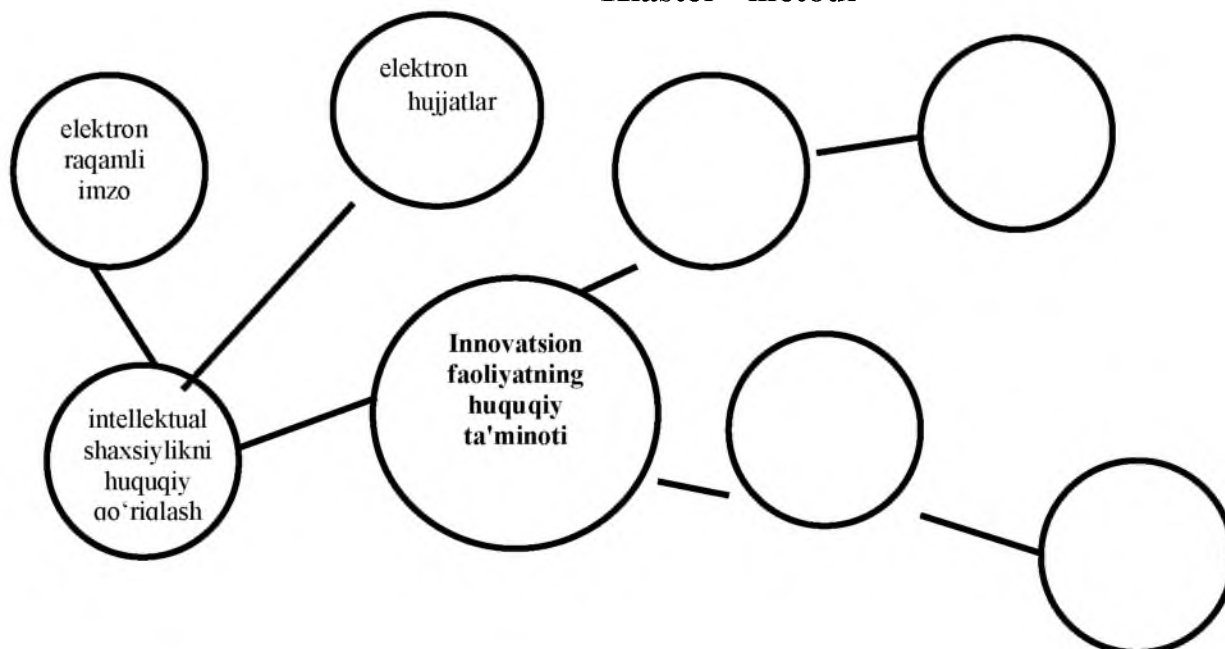
“Baliq skeleti” texnikasi



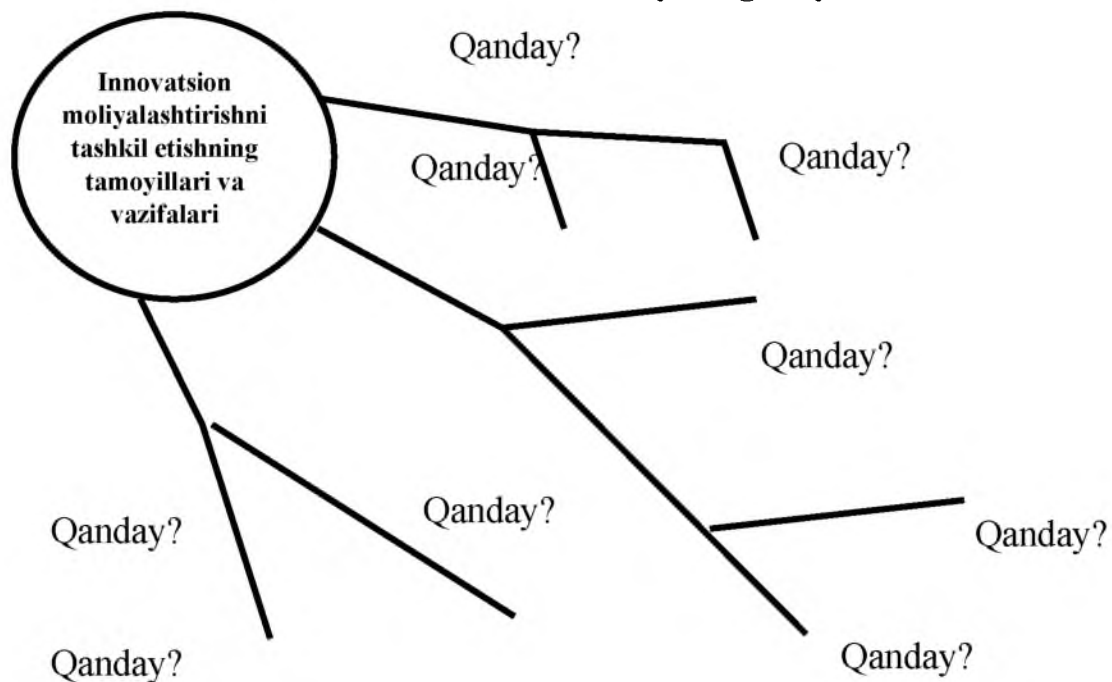
“Nima uchun” texnikasi



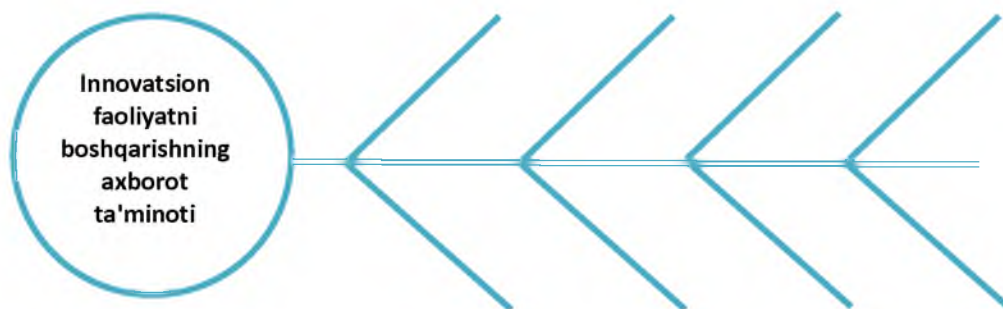
“Klaster” metodi



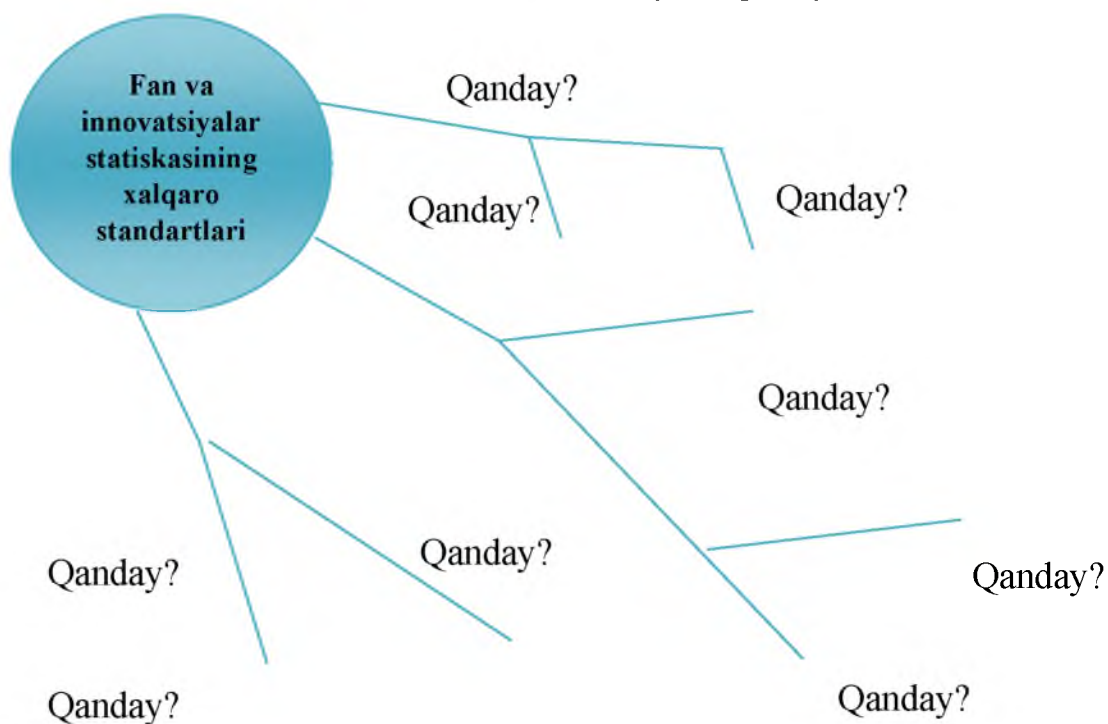
“Qanday” organayzeri



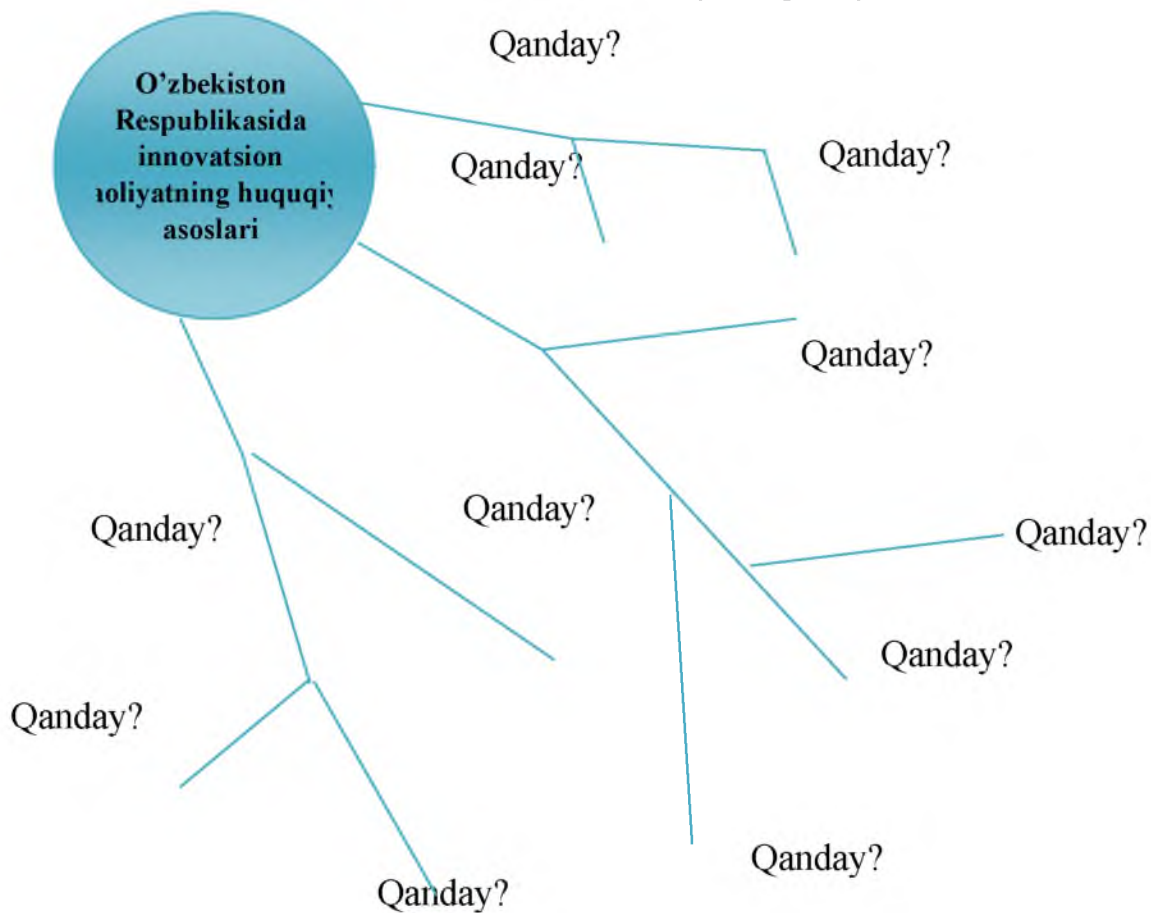
“Baliq skeleti” texnikasi



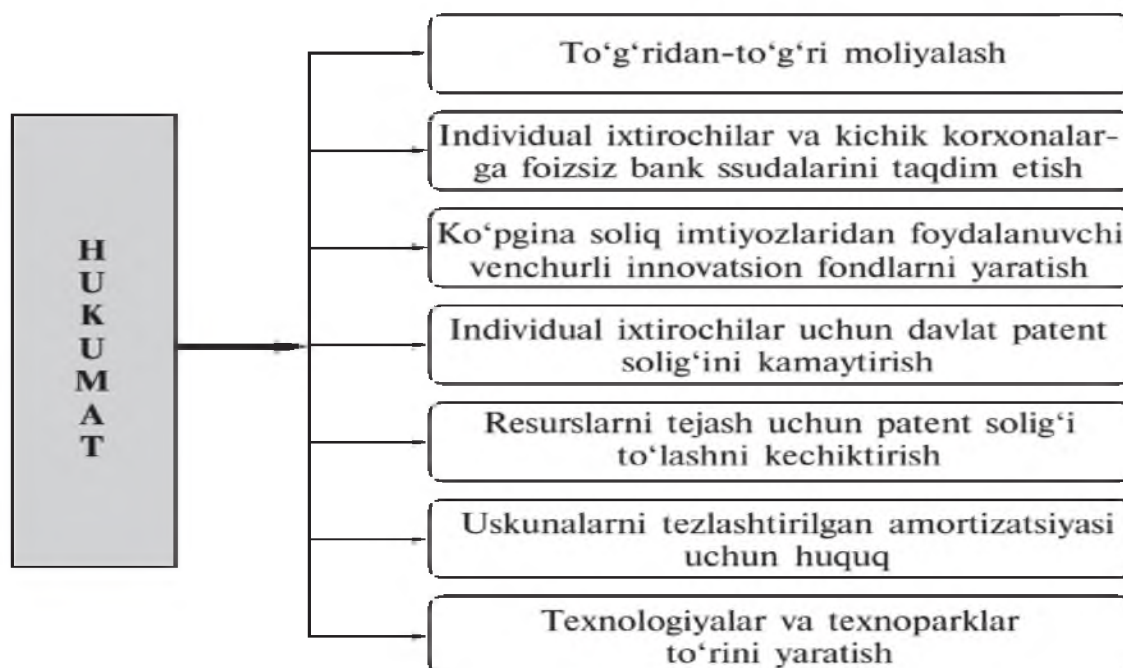
“Qanday” organayzeri



“Qanday” organayzeri

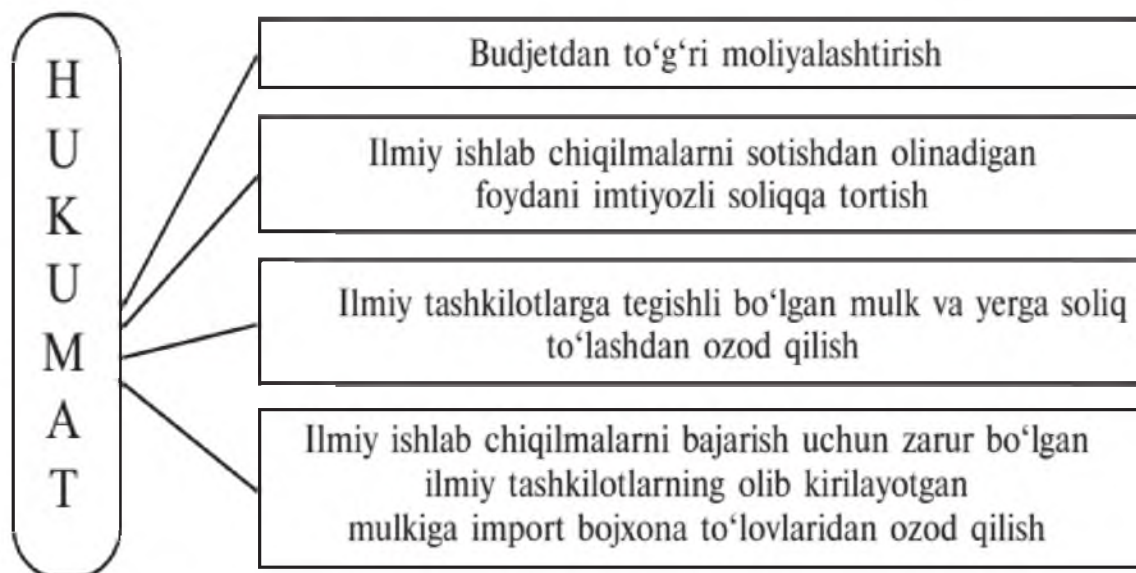




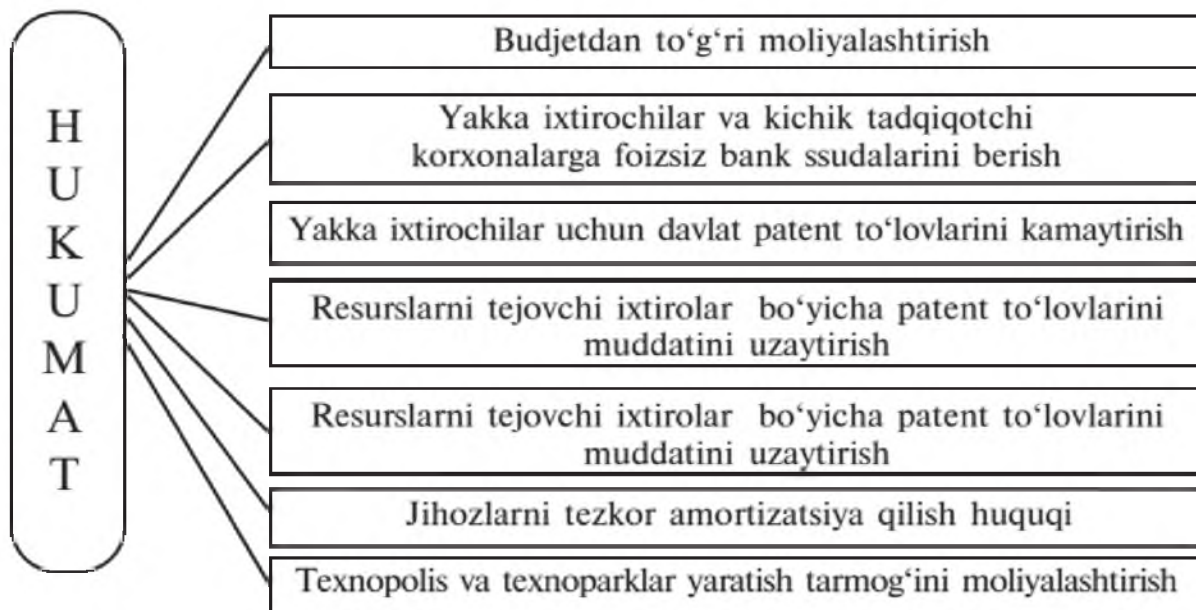


1-rasm. Ilmiy va innovatsion faoliyatni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash shakllari

A. Ilmiy faoliyatning davlat tomonidan quvvatlanish ko'rinishlari.

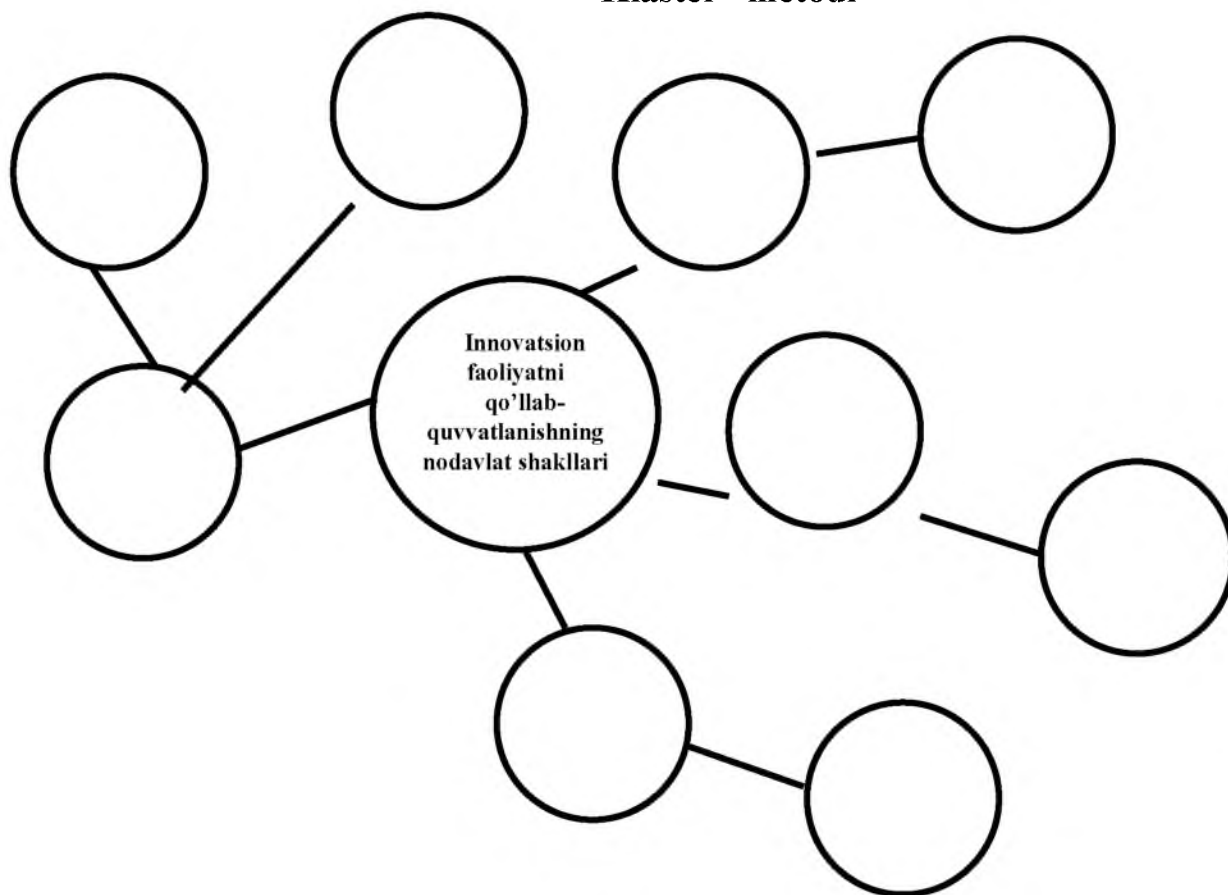


**B. Innovatsion faoliyatning davlat tomonidan quvvatlanishi ko'rinislari.**

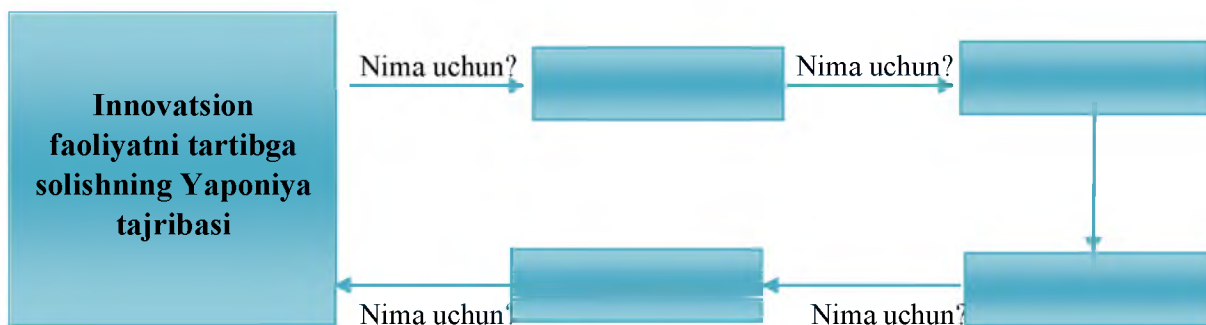


**2-rasm. Ilmiy va innovatsion faoliyatning davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash ko'rinislari.**

**“Klaster” metodi**



## “Nima uchun” texnikasi



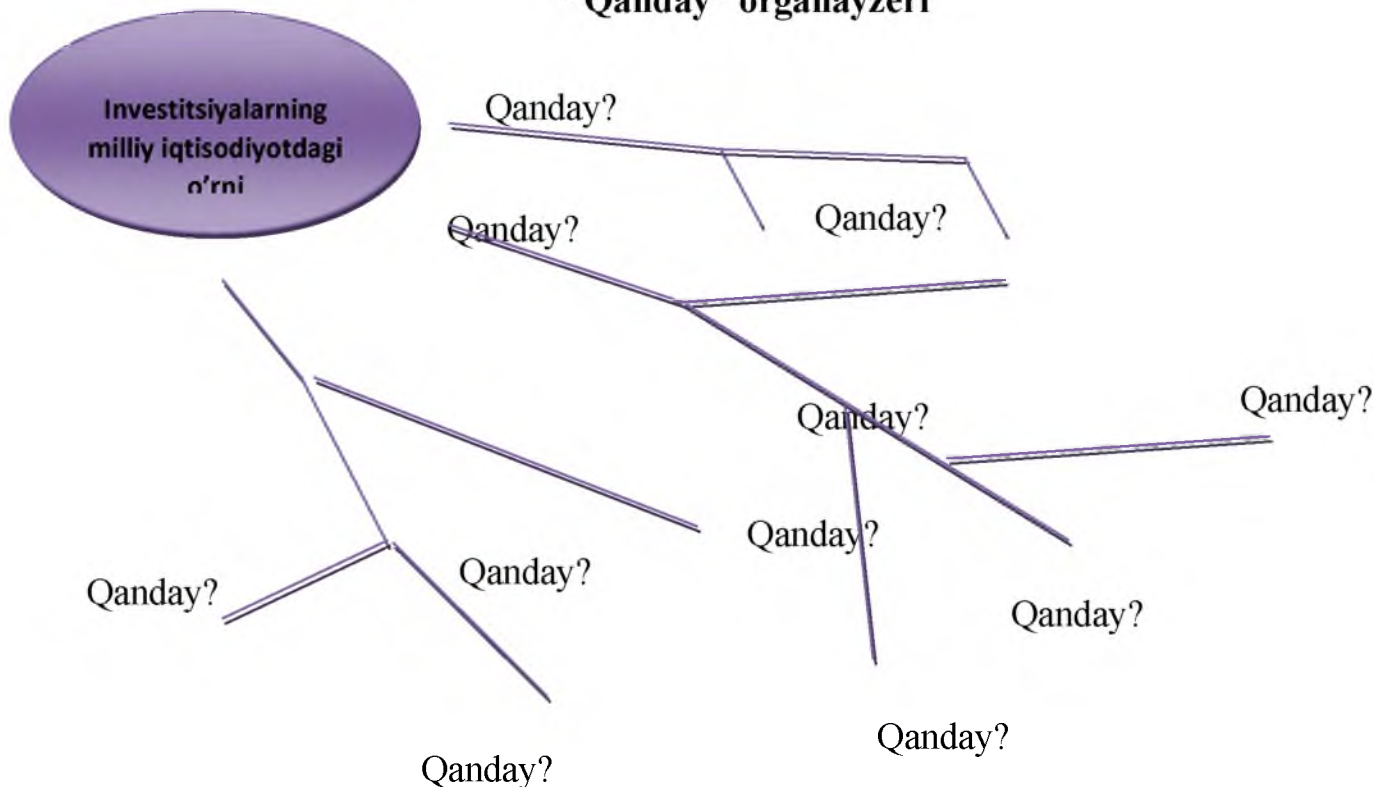
## 4-MAVZU: INVESTITSION SIYOSAT

## Amaliy mashg'ulot savollari

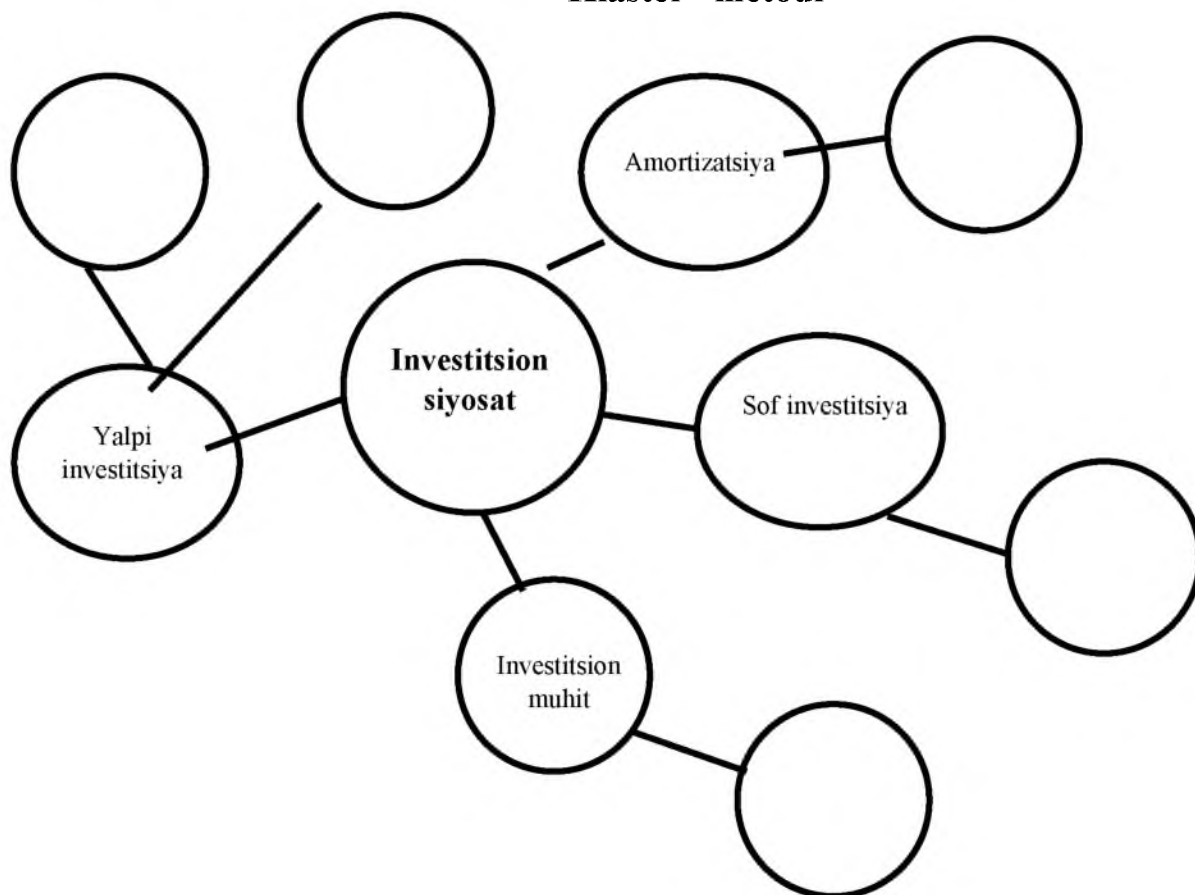
1. Investitsiya siyosatining mazmuni
2. Davlatning asosiy kapitalga investitsiyalar tarkibi hamda ko'lamiga ta'sir ko'rsatishi
3. Investitsiya manbalari
4. Foiz stavkasi va kapital bahosiga ta'sir ko'rsatish
5. Investitsion muhit va qulay investitsion muhitni yaratish

**Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar:** “Qanday organayzeri”, “Klaster” metodi, BBB texnologiyasi, “O'ylang-Juftlikda ishlang-Fikr almashing” texnikasi, “Baliq skeleti” texnikasi,

## “Qanday” organayzeri



## “Klaster” metodi



## BBB texnologiyasi

Bilaman	Bilishni istayman	Bilib oldim
Investitsion siyosat maqsadlarini belgilash va uning natijalariga erishish.		
Amortizatsiya siyosatini samarali tarzda olib borish		
Investitsion siyosatning iqtisodiy samaradorlikka mos kelish darajasini aniqlash.		
Ma'lumotlarni yig'ish, qayta ishlash hamda ulardan investitsion siyosatni asoslash va boshqa vazifalar uchun foydalanish		

“O’ylang-Juftlikda ishlang-Fikr almashing” texnikasidan foydalangan holda guruhlarda ishini tashkil etish jarayonining tuzilishi

1. O'qituvchi savol va topshiriq beradi: oldin o'ylab chiqish, so'ng qisqa javoblar yozish tartibida.



2. Talabalar juftliklarga bo'linib, bir-biri bilan fikr almashadilar va ikkala javobni mujassam etgan umumiy javobni ishlab chiqishga harakat qiladilar.



3. O'qituvchi bir necha juftliklarga o'ttiz sekund davomida auditoriyaga o'z ishining qisqa yakunini ifodalab berishini taklif qiladi.

## 5-Ilova

### Guruhlar faoliyatini baholash jadvali

Har bir guruh boshqa guruhlarini so'zga chiqishlarini baholaydi. Mezonlar bo'yicha ballarni jamlaydi (har bir mezon bo'yicha maksimal baholash balli - 5 ball).

Guruhlar	Javoblarning aniqligi	Ko'rgazmaliligi	Ommaviyligi (guruh a'zolarining faolligi)	Ballarning umumiy summasi
1				
2				
3				

## 6-Ilova

### Umumiy hisobot va baho

Guruhlar	Guruhlarning umumiy ballari			
	1	2	3	4
1	-			
2		-		
3			-	
Umumiy ballar summasi				
Bahosi (5 ga bo'lingan ballarning umumiy summasi)				

## O'zbekistonda investitsiya siyosatini amalga oshirish tizimi

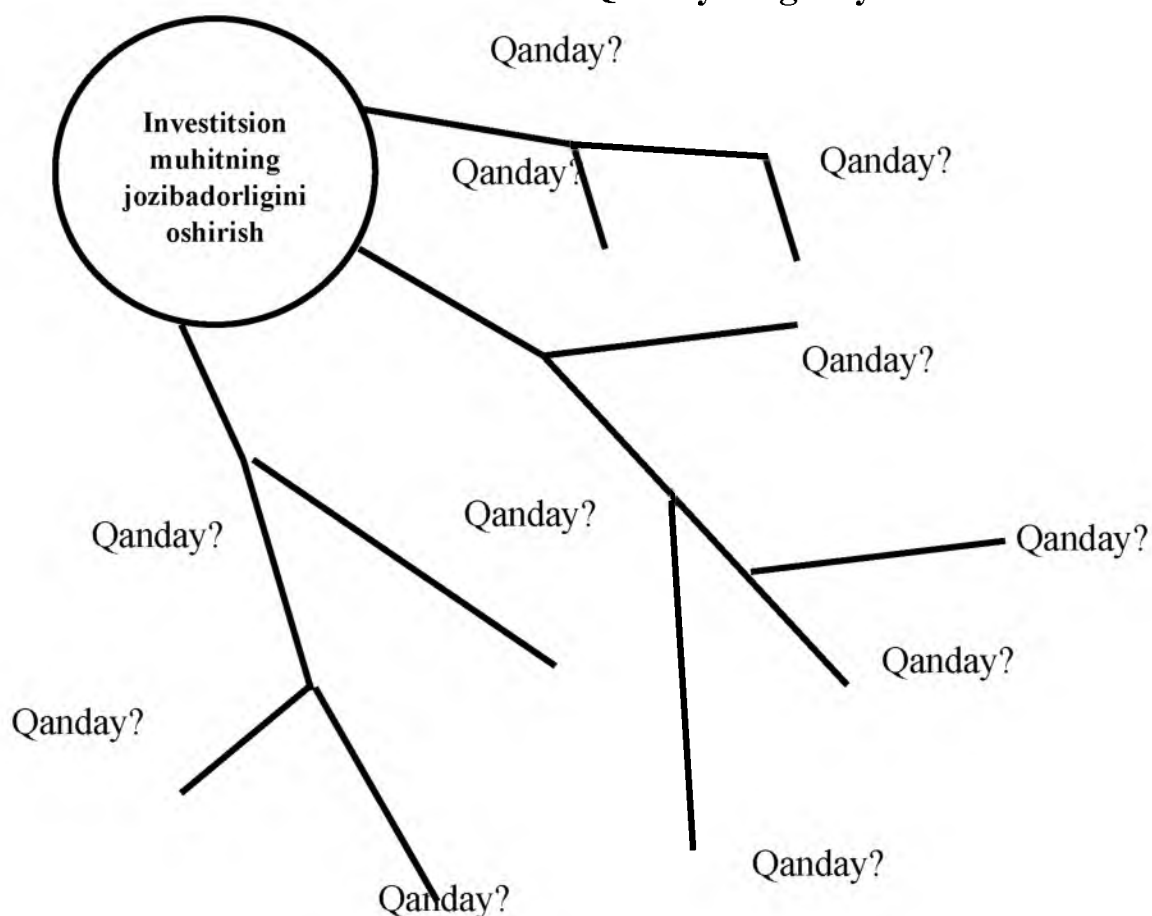
<b>Boshqaruv darajasi</b>	<b>Boshqaruv organi</b>	<b>Boshqaruv obyekti va subekti</b>	<b>Boshqarish maqsadi</b>	<b>Boshqarish mexanizmi</b>
Qonunchilik sohasi	Oliy Majlis, Vazirlar Mahkamasi, Adliya	Iqtisodiyot – tadbirkorlik subyektlari va	Qulay, samarali investitsion	Qonunlar va me'yoriy hujjatlar
Moliyaviy-iqtisodiy soha	Moliya vazirligi, tegishli vazirliklar bilan	Investitsion- injiniring xizmatlari bozori	Investitsion faoliyatni nazorat qilish	Himoyaviy va jazo choralari
Funksional soha	Markaziy bank, TIA va IQ, DSQ, DBQ, O'zstandart agentigi va sug'urta	Pul-kredit bozori, xorijiy va mahalliy investorlar, standartlash,	Investorlar iqtisodiy munosabatlari ni nazorat qilish	Tartiblar, yo'riqnomalar , standartlar, qarorlar

## Blits-so'rov usuli

**Blits-so'rov savollari:**

1. O'zbekiston Respublikasi investitsiya siyosatining huquqiy asoslari.
2. O'zbekiston Respublikasida investitsiya siyosatini amalga oshirishning ustuvor yo'nalishlari.
3. Miliy iqtisodiyot tarmoqlariga kiritilayotgan xorijiy investitsiyalarning tarmoq tarkibi va ular uchun yaratilayotgan imtiyozlar.
4. Xorijiy investitsiyalarning tarmoq bo'yicha taqsimlanishini takomillashtirishda davlat va bozor mexanizmining o'rnini.
5. Sanoat tarmoqlariga kiritilayotgan xorijiy investitsiyalar samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari.

### “Qanday” organayzeri



### “O’ylang-Juftlikda ishleng-Fikr almashing” texnikasidan foydalangan holda guruhlarda ishni tashkil etish jarayonining tuzilishi

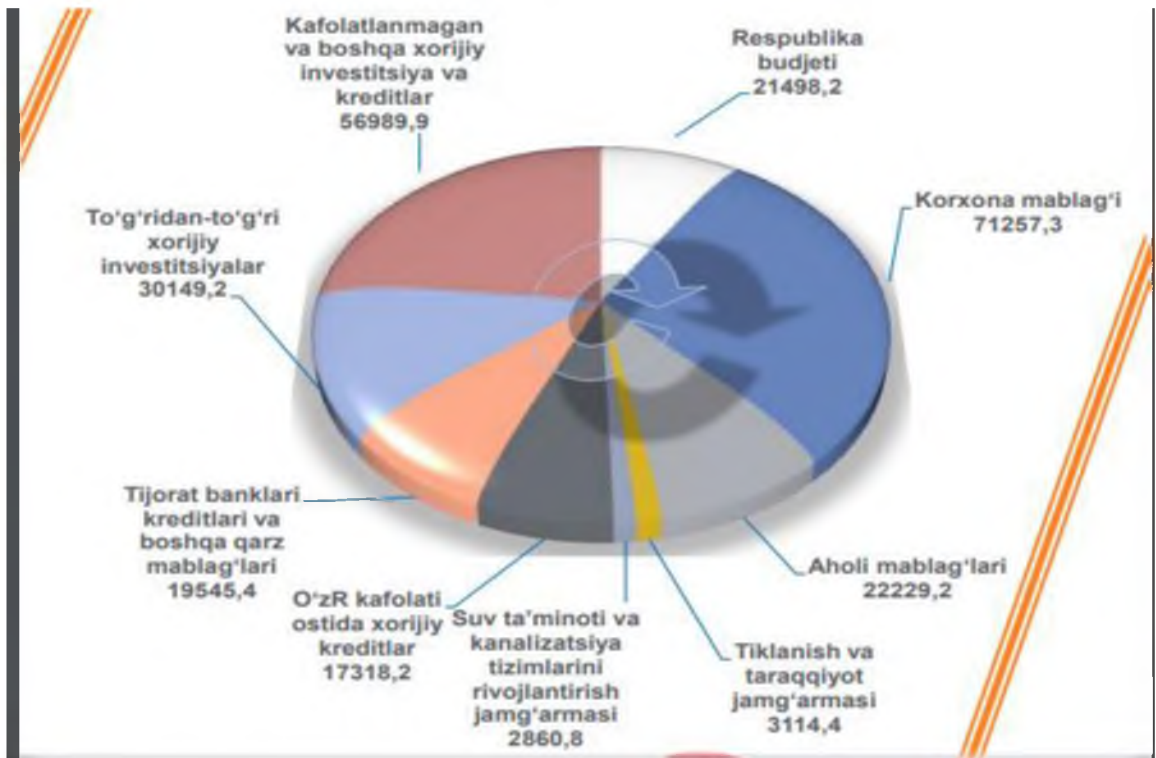
1. O’qituvchi savol va topshiriq beradi: oldin o’ylab chiqish, so’ng qisqa javoblar yozish tartibida.



2. Talabalar juftliklarga bo’linib, bir-biri bilan fikr almashadilar va ikkala javobni mujassam etgan umumiy javobni ishlab chiqishga harakat qiladilar.



3. O’qituvchi bir necha juftliklarga o’ttiz sekund davomida auditoriyaga o’z ishining qisqa yakunini ifodalab berishini taklif qiladi.



1-rasm. 2021 yilda Moliyalashtirish manbalari bo'yicha asosiy kapitalga investitsiyalar (mlrd.so'mda)



2-rasm. 2021 yilda asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar



**“FSMU”- FIKR - SABAB - MASALA – UMUMLASHTIRISH**

«F»: (fikringizni bayon eting) - tog'ridan-to'g'ri chet el investitsiyalarini jalb etishni motivatsiyasi yuzasidan fikringizni bayon eting;

«S»: (fikringizni asoslovchi sabab ko'rsating)-tog'ridan-to'g'ri chet el investitsiyalarining motivlarini investitsion jozibadorlikka ta'sirini asoslovchi sabab ko'rsating;

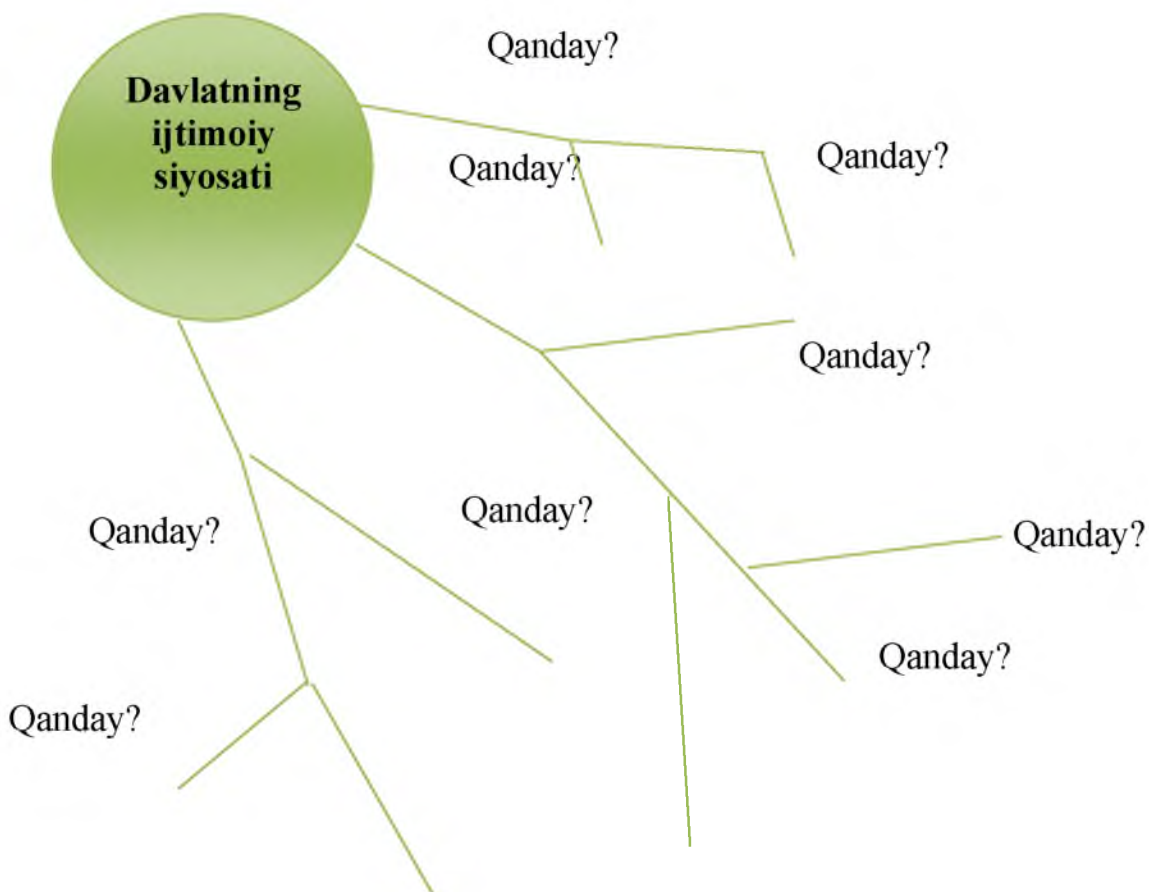
«M»: (sababni asoslaydigan misol keltiring)-tog'ridan-to'g'ri chet el investitsiyalarining motivlarini investitsion jarayonlarga ta'siri yuzasidan misollar keltiring;

«U»: (fikringizni umumlashtiring)-tog'ridan-to'g'ri chet el investitsiyalarining motivlari takomillashtirishga aloqador bo'lgan fikrlaringizni umumlashtiring.

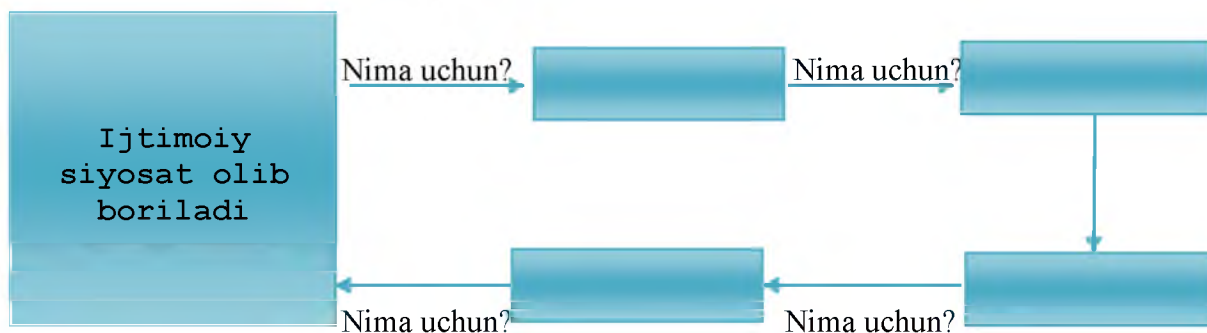
**5-MAVZU: DAVLATNING IJTIMOIIY SIYOSATI****Amaliy mashg'ulot savollari**

1. Davlatning ijtimoiy siyosatining mohiyati
2. Davlatning ijtimoiy siyosatining tarkibiy qismlari
3. Sog'liqni saqlash sohasida davlat ijtimoiy siyosati
4. Ta'lim sohasida davlat ijtimoiy siyosati

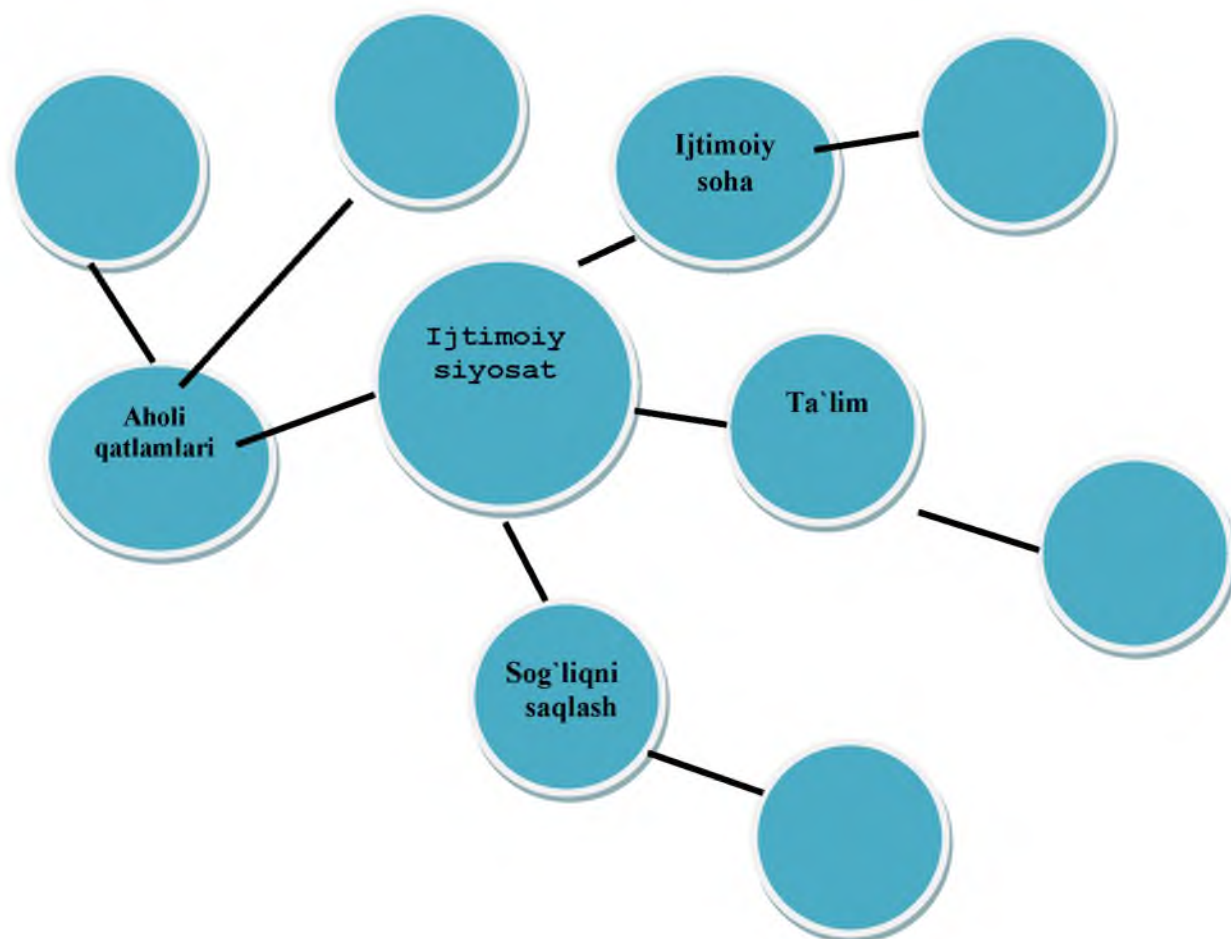
Boshqa ijtimoiy sohalarda davlat ijtimoiy siyosati **Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar:** “Qanday” organayzeri, “Nima uchun” texnikasi, “Klaster” metodi, “FSMU” texnikasi, BBB texnologiyasi

**“Qanday” organayzeri**

**“Nima uchun” texnikasi**



**“Klaster” metodi**



**“FSMU” - FIKR-SABAB-MASALA-UMUMLASHTIRISH**

Mavzu yuzasidan, mashg'ulotlar, ilm, ko'nikma va malakalarni mustahkamlash, fikr almashish, baholash va yakun yasashga yo'naltirilgan.

**Savol:** ijtimoiy siyosatni ishlab chiqish va amalga oshirish muammolarni tahlil qilish, ijtimoiy siyosatni amalga oshirishning kelgusi sharoitlari prognozi.

“F”: fikringizni bayon eting;

“S”: fikringiz bayoniga biron sabab ko'rsating;

“M”: ko'rsatilgan sababni tushuntiruvchi misol keltiring;

“U”: fikringizni umumlashtiring.

**BBB texnologiyasi**

Bilaman	Bilishni istayman	Bilib oldim
Ijtimoiy siyosat		
Ijtimoiy himoya		
Ijtimoiy sug'urta		
Ijtimoiy nafaqa		
Ijtimoiy ta'minot		

**Muayyan mamlakat misolida quyidagi jadvalni to'ldiring.**

**Mamlakat** \_\_\_\_\_

**Ijtimoiy siyosati**

**Vazirlik yoki mas'ul tashkiloy nomi** \_\_\_\_\_

**Toshkent – 2022**

**I. Kirish (xulosa), ish maqsadi**


---



---



---



---



---



---



---



---



---



---

## II. Mamlakat ijtimoiy siyosatining tavsifi

1. Mamlakat: \_\_\_\_\_
2. Aholisi: \_\_\_\_\_
3. Territoriyasi: \_\_\_\_\_
4. Ijtimoiy siyosat yo`nalishlari: \_\_\_\_\_
5. Ijtimoiy siyosat vositalari: \_\_\_\_\_
6. Ijtimoiy siyosatning asosiy maqsad va vazifalari: \_\_\_\_\_

### 6-MAVZU: PUL-KREDIT SIYOSATI

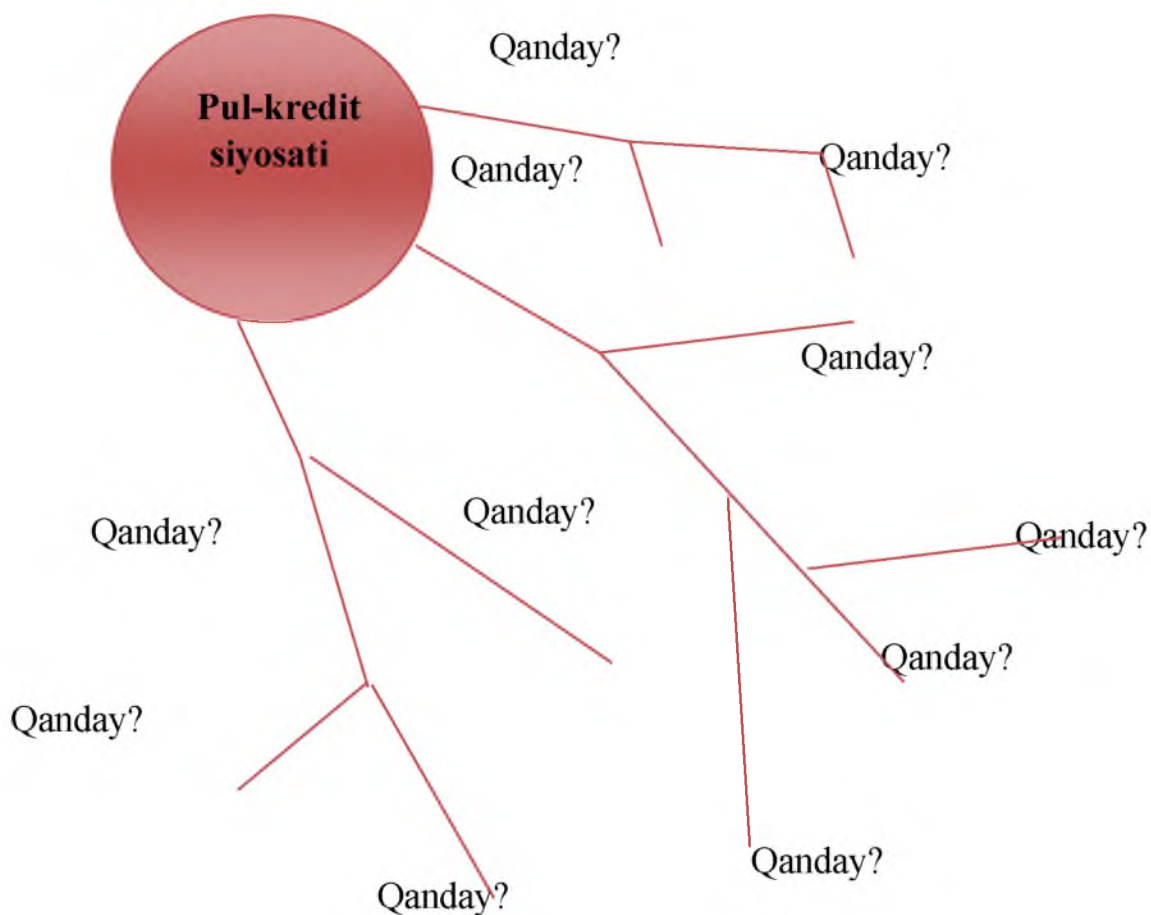
#### Amaliy mashg'ulot savollari

1. Pul – kredit siyosatining mohiyati va mexanizmi
2. Pul-kredit siyosatining maqsadlari
3. Pul-kredit siyosatining vositalari
4. Zamonaviy sharoitda O'zbekiston Respublikasining pul-kredit siyosati

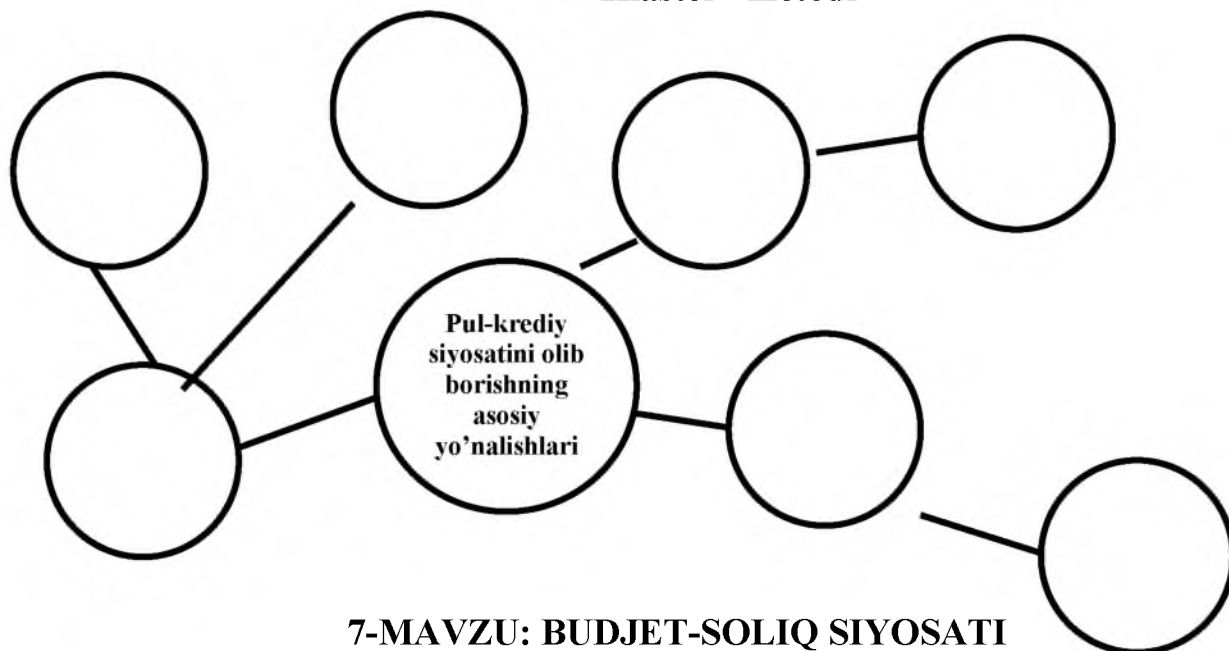
**Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar:** *“Qanday” organayzeri, “Klaster” metodi*

1-Ilova

#### “Qanday” organayzeri



## “Klaster” metodi



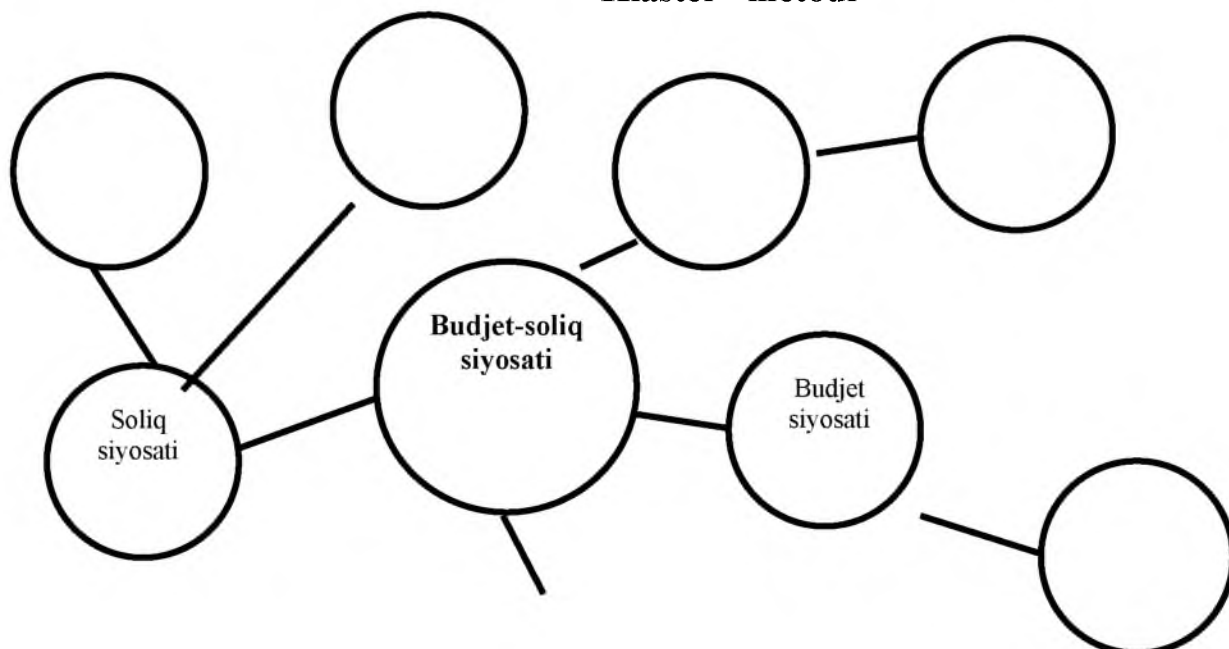
## 7-MAVZU: BUDJET-SOLIQ SIYOSATI

## Amaliy mashg'ulot savollari

1. Budjet-soliq siyosatining mohiyati
2. Budjet-soliq siyosatining ko'rinishlari va nazariy asoslari
3. O'zbekiston Respublikasida budjet tizimi va budjetlararo munosabatlar
4. Davlat budjetining daromadlari, uning tarkibiy qismlari
5. Soliq tizimi va iqtisodiyotdagi soliq yuki
6. Davlat budjeti xarajatlari va ularning iqtisodiyotga ta'siri

**Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar:** *“Klaster” metodi, BBB texnologiyasi*

## “Klaster” metodi



## BBB texnologiyasi

Bilaman	Bilishni istayman	Bilib oldim
Budjet-soliq siyosati nima?		
Davlat budjetining daromadlari nimalardan iborat?		
Davlat budjeti xarajalari qanday taqsimlanadi?		
O'zbekiston Respublikasi Davlat budjeti daromadlari 2022 yilda qancha bo'lishi prognoz qilingan?		
? O'zbekiston Respublikasi Davlat budjeti xarajatlari 2022 yilda qancha bo'lishi prognoz qilingan?		

1-Topshiriq. O'zbekiston Respublikasi Davlat budjetining 2022-2024 yillar uchun asosiy ko'rsatkichlarini tahlil qiling.

1-jadval

O'zbekiston Respublikasi Davlat budjetining 2022-2024 yillar uchun asosiy ko'rsatkichlari

/r	Ko'rsatkichlar	2022-yil uchun prognoz	Budjet mo'ljallari	
			2023-yil	2024-yil
<b>I.</b>	<b>Konsolidatsiyalashgan budjet daromadlari</b>	<b>254 582,5</b>	<b>276 673,9</b>	<b>316 482,5</b>
1.	Davlat budjeti daromadlari *	199 500,0	214 529,2	249 319,1
2.	Davlat maqsadli jamg'armalari daromadlari*	31 935,9	35 160,2	38 318,4
3.	O'zbekiston Respublikasi Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasiga tushumlar	8 495,3	11 312,4	12 389,3
4.	Budjet tashkilotlarining budjetdan tashqari jamg'armalariga tushumlar	14 651,4	15 672,1	16 455,7
<b>II.</b>	<b>Konsolidatsiyalashgan budjet xarajatlari</b>	<b>280 128,7</b>	<b>304 584,4</b>	<b>347 228,6</b>
1.	Davlat budjeti xarajatlari *	188 911,5	202 669,0	238 545,1
2.	Davlat maqsadli jamg'armalari xarajatlari	58 179,0	62 782,7	67 678,6
3.	O'zbekiston Respublikasi Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi mablag'larining sarflanishi	7 727,1	10 112,4	11 117,3
4.	Budjet tashkilotlarining budjetdan tashqari jamg'armalari mablag'larining sarflanishi	14 614,5	15 564,4	16 270,0
5.	Tashqi qarz hisobidan davlat dasturlariga xarajatlar	10 696,5	13 455,8	13 617,6
<b>III.</b>	<b>Davlat maqsadli jamg'armalariga transfertlar</b>	<b>25 900,1</b>	<b>28 244,4</b>	<b>30 356,6</b>
<b>IV.</b>	<b>Konsolidatsiyalashgan budjet saldos</b> (profitsit +, defitsit —)	<b>-25 546,1</b>	<b>-27 910,5</b>	<b>-30 746,2</b>
<b>V.</b>	<b>Davlat byudjeti va davlat maqsadli jamg'armalari saldos</b> (profitsit +, defitsit —)	<b>-15 654,7</b>	<b>-15 762,3</b>	<b>-18 586,2</b>
<b>VI.</b>	<b>Davlat qarzarini so'ndirish</b>	<b>10 172,3</b>	<b>11 394,3</b>	<b>15 098,9</b>

\* Budjetlararo transfertlar hisobga olmagan holda

## 8-MAVZU: TASHQI IQTISODIY SIYOSAT

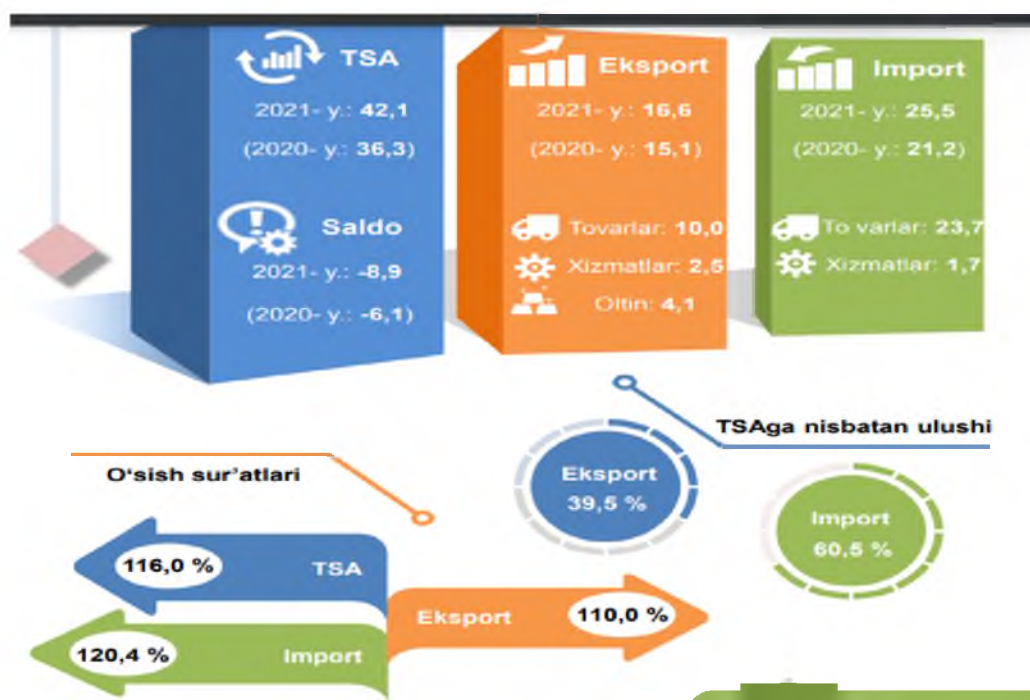
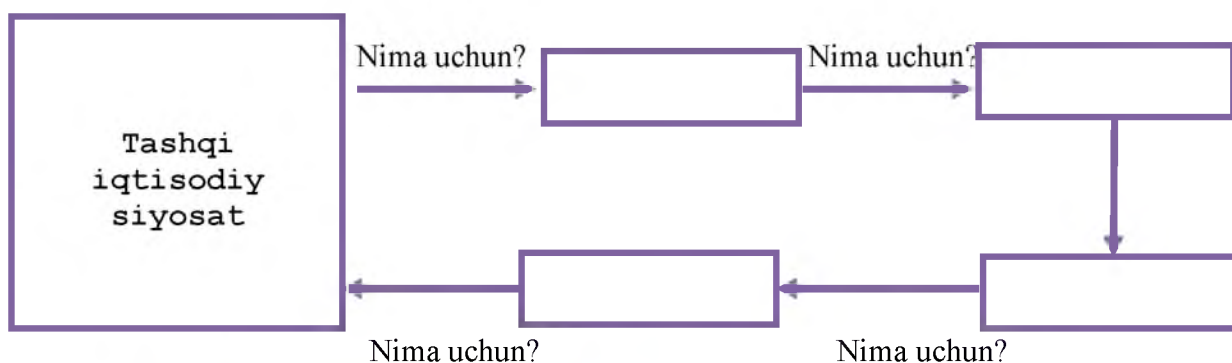
### Amaliy mashg'ulot savollari

1. O'zbekistonni jahon iqtisodiyotida tutgan o'rni
2. Tashqi iqtisodiy aloqalarni tartibga solishning mohiyati va usullari
3. Bevosita usullar
4. Bilvosita usullar
5. Bojxona bojlari va tariflari
6. Notarif bojlar
7. Xalqaro raqobat va eksportni qo'llab-quvvatlash yo'llari
8. Xalqaro iqtisodiy tashkilotlardagi ishtirok va uni davlat iqtisodiy siyosatiga ta'siri

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: "Nima uchun" texnikasi

1-Ilova

### "Nima uchun" texnikasi







## 10-MAVZU: MILLIY ISHLAB CHIQRARISH TARMOLARINI RIVOJLANTIRISH SIYOSATI

### Amaliy mashg'ulot savollari

1. Milliy iqtisodiyotning tarmoq tuzilishi
2. Sanoat tarmog'ini milliy iqtisodiyotdagi o'rni
3. Sanoat sohasidagi siyosatning mazmuni va uni amalga oshirish vositalari
4. Hududlar darajasida sanoat siyosati
5. Agrar siyosat.
6. Qishloq xo'jaligida ishlab chiqarishning xususiyatlari
7. Agrar siyosatning ko'rinishlari va vositalari
8. Transport siyosati

**Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar:** "Konvert" texnikasi, BBB texnologiyasi, "Ha" yoki "Yo'q" texnologiyasi, "Qanday" organayzeri.

1-Ilova

### "Konvert" texnikasi

#### "Konvert" texnikasi uchun savollar

(Har bir savol konvertga solinadi)

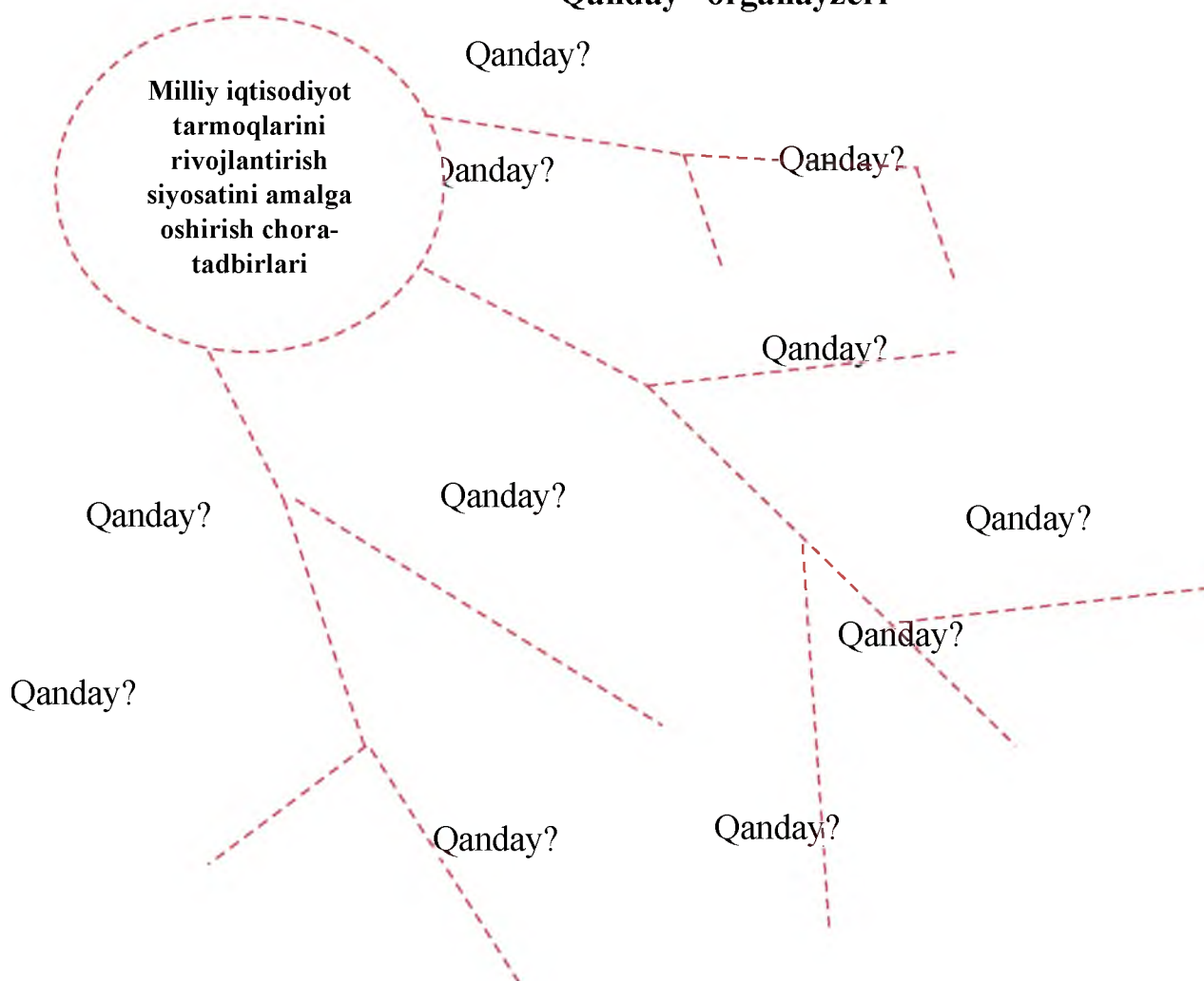
1. Milliy iqtisodiyotning tarmoq tuzilishi qanday?
2. Sanoat tarmog'ini milliy iqtisodiyotdagi o'rni qanday?
3. Sanoat sohasidagi siyosatning mazmuni va uni amalga oshirish vositalari qanday?
4. Hududlar darajasida sanoat siyosati qanday amalga oshiriladi?
5. Agrar siyosat nimalarni ko'zda tutadi?
6. Qishloq xo'jaligida ishlab chiqarishning xususiyatlari qanday?
7. Agrar siyosatning ko'rinishlari va vositalari qanday?
8. Transport siyosati qanday chora-tadbirlarni qamrab oladi?

2-Ilova

### BBB texnologiyasi

Bilaman	Bilishni istayman	Bilib oldim
Milliy iqtisodiyotning tarmoq tuzilishi nimani ifoda etadi?		
Milliy iqtisodiyotda sanoat tarmog'I qanday ahamiyatga ega?		
Sanoat sohasida qanday chora-tadbirlar amalga oshiriladi?		
Hududlar darajasida sanoat siyosatini olib boorish nima uchun zarur?		
Agrar siyosat qanday tadbirlarni ko'zda tutadi?		
Oishloq xo'jaligini rivojlantirishda qanday omillar inobatga olinishi kerak?		
Agrar siyosatning qanday ko'rinishlari mavjud?		
Transport siyosatini ahamiyati nimada deb bilasiz?		

## “Qanday” organayzeri



## 11-MAVZU: BANDLIK VA DAROMADLAR SIYOSATI

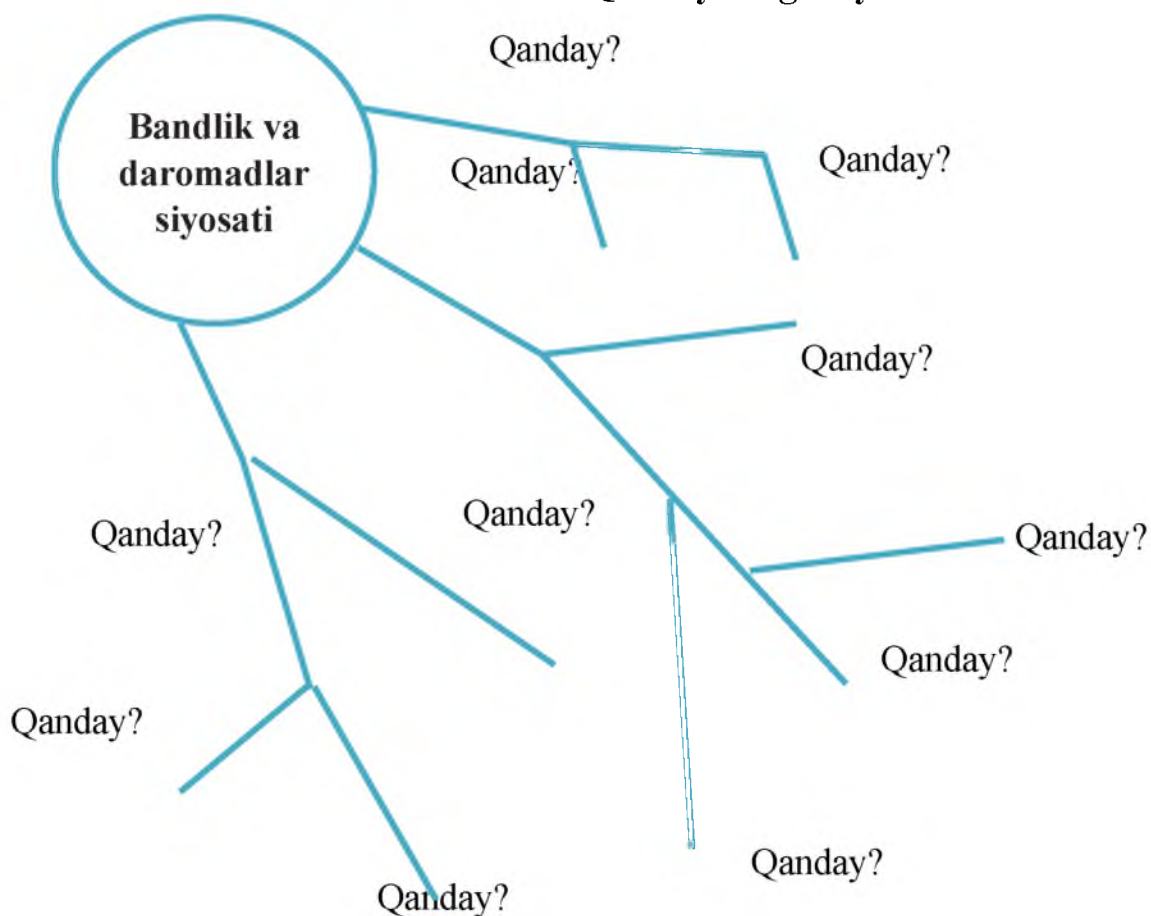
### Amaliy mashg‘ulot savollari

1. Davlatning bandlik siyosati
2. Bandlik siyosatining maqsadlari
3. Davlat bandlik siyosatining shakllari
4. Ish joylarini qisqarishini cheklash
5. Investitsion faoliyatning o‘shiga ko‘maklashish
6. Yangi ish o‘rinlarini yaratish
7. Daromadlar siyosati va aholi turmush darajasining o‘shishi
8. Daromadlarni davlat tomonidan tartibga solish
9. Aholi daromadlari
10. Ish haqi minimumi
11. Ijtimoiy kafolatlar
12. Ijtimoiy munosabatlar
13. Ijtimoiy ta‘minot

**Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar:** "Qanday" organayzeri, "Klaster" metodi, BBB texnologiyasi, "Ha" yoki "Yo'q" texnologiyasi

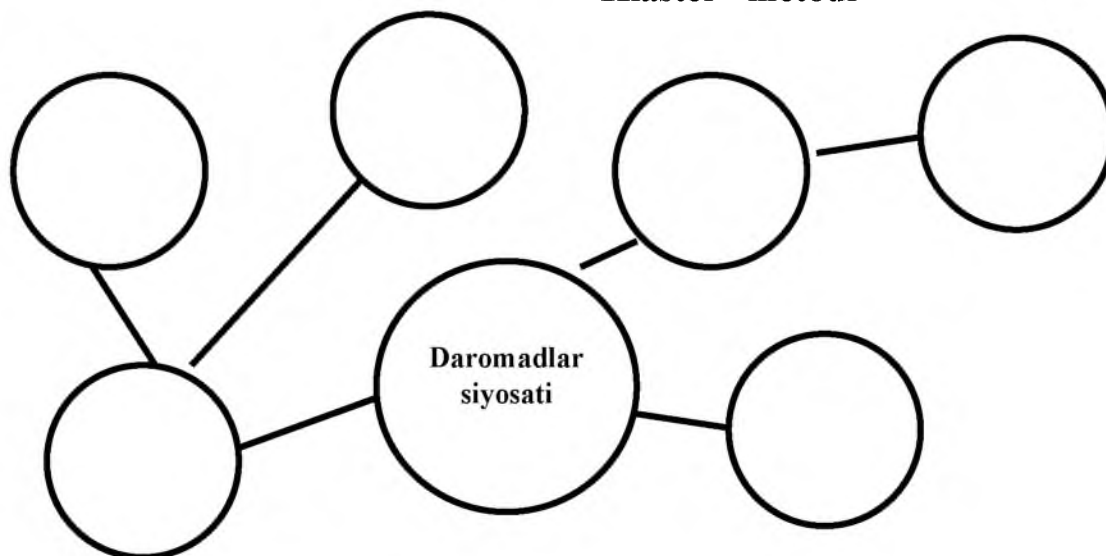
**1-Ilova**

**"Qanday" organayzeri**



**2-Ilova**

**"Klaster" metodi**



## BBB texnologiyasi

Bilaman	Bilishni istayman	Bilib oldim
Bandlik nima?		
Ishsizlik nima?		
Ishsizlik darajasi qanday aniqlanadi?		
Bandlik darajasi qanday aniqlanadi?		
Ish bilan ta'minlash markazlari?		
Aholi daromadlari		
Minimal ish haqi miqdori		

## 12-MAVZU: MAKROIQTISODIY SIYOSAT

## Amaliy mashg'ulot savollari

1. Makroiqtisodiy siyosat tushunchasi
2. Milliy iqtisodiyot dajasida makroiqtisodiy siyosat
3. Ochiq iqtisodiyotda makroiqtisodiy siyosat
4. Barqarorlashtirish siyosati
5. Inflyatsiyaga qarshi siyosat
6. Monopoliyaga qarshi siyosat
7. Makroiqtisodiy siyosatni amalga oshirish yo'nalishlari

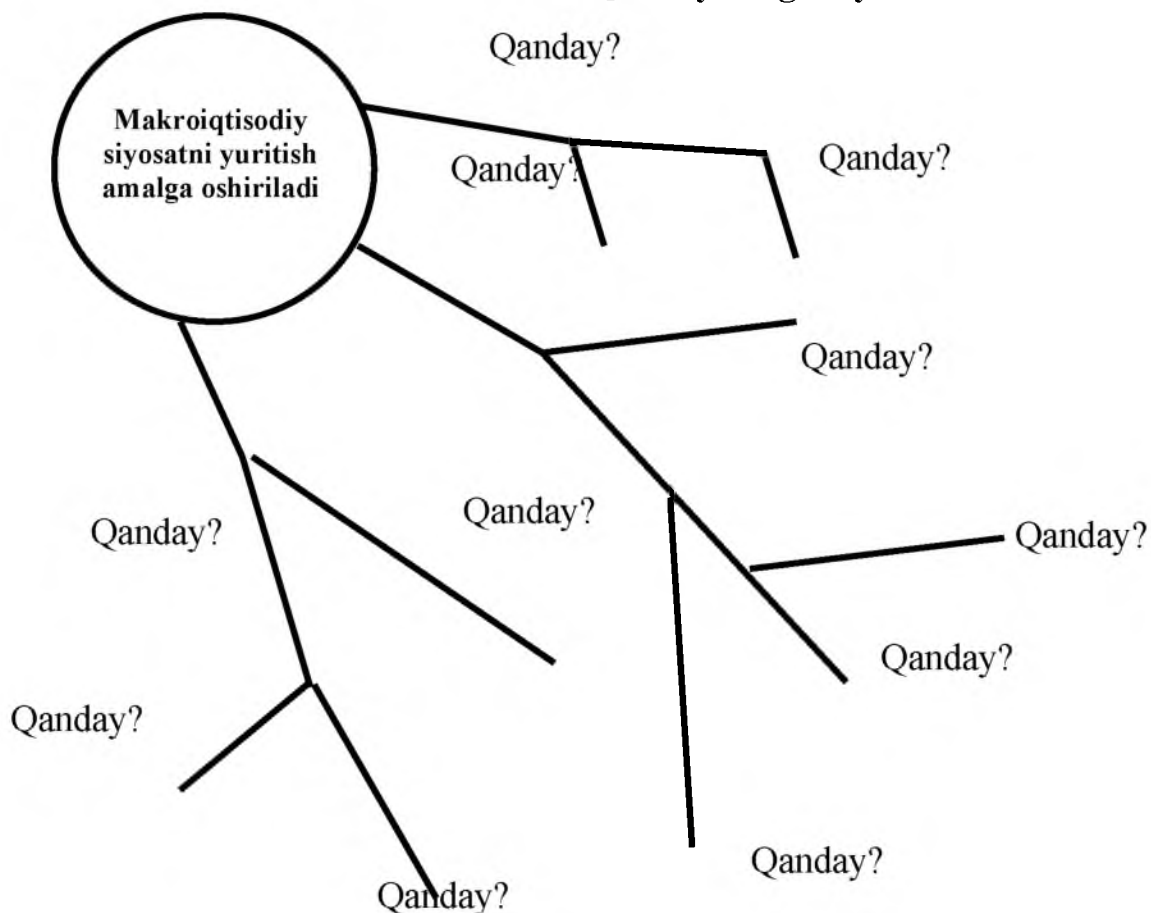
**Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar:** *Blits-so'rov usuli, "Qanday" organayzeri, "O'ylang-Juftlikda ishlang-Fikr almashing" texnikasi, "FSMU" texnologiyasi*

## 1- Ilova

**O'quv vazifalari:**

- 1- Ekspert varag'i
  - 1) Makroiqtisodiy siyosat deganda nimani tushunasiz?
  - 2- Ekspert varag'i
    - 1) Makroiqtisodiy siyosat vazivalari nimani anglatadi?
    - 3-Ekspert varag'i
      - 1) Makroiqtisodiy siyosat va makroiqtisodiy ko'rsatkichlar o'rtasida qanday aloqadorlik mavjud?
      - 4-Ekspert varag'i
        - 1) Makroiqtisodiy siyosatni yuritishdagi xatoliklar qanday oqibatlariga olib kelishi mumkin?
        - 5-Ekspert varag'i
          - 1) Makroiqtisodiy siyosat o'z ichiga nimalarni qamrab oladi?

### “Qanday” organayzeri



## I. “IQTISODIY SIYOSAT” FANIDAN TEST NAMUNASI

### 1. Iqtisodiy siyosat nazariy fan sifatida nimaga asoslanadi?

- a. Iqtisodiy nazariyaga
- b. Falsafaga
- c. Matematikaga
- d. Mantiqqa

### 2. Iqtisodiy siyosat iqtisodiy nazariyadan nimasi bilan farqlanadi?

- a. Iqtisodiy siyosat xo`jalik hayotidagi vujudga kelgan obektiv iqtisodiy bog`liqliklarni, iqtisodiy nazariya esa ko`zlangan samaraga erishishga imkon beruvchi davlat tomonidan ta`sir ko`rsatish chora-tadbirlari majmuasini o`zida aks ettiradi
- b. Iqtisodiy nazariya xo`jalik hayotidagi vujudga kelgan obektiv iqtisodiy bog`liqliklarni, iqtisodiy siyosat esa ko`zlangan samaraga erishishga

imkon beruvchi davlat tomonidan ta'sir ko'rsatish chora-tadbirlari majmuasini o'zida aks ettiradi

- c. Iqtisodiy nazariy va iqtisodiy siyosat o'rtasida hech qanday farq yo'q
- d. Iqtisodiy nazariy iqtisodiy siyosatning tarkibiy qismi hisoblanadi

**3. Iqtisodiy siyosat qanday vaziyatda samarli bo'ldi?**

- a. Agar u ishlab chiqarish kuchlari rivojlanishiga ko'maklashsa va yaratilgan mahsulotni adolatli va teng taqsimotini ta'minlasa
- b. Agar u ishlab chiqarish kuchlari rivojlanishiga ko'maklashsa va bunda yaratilgan mahsulotni adolatli va teng taqsimotini ta'minlash muhim ahamiyat kasb etmasa
- c. Agar u ishlab chiqarish kuchlari rivojlanishiga ko'maklashmasa ham, yaratilgan mahsulotni adolatli va teng taqsimotini ta'minlasa
- d. Agar u ishlab chiqarish kuchlari rivojlanishi va yaratilgan mahsulotni taqsimoti ta'minlanishiga ta'sir ko'rsatmasa

**4. Iqtisodiy siyosat nazariy fan sifatida dastlab qaysi mamlakatda paydo bo'ldi?**

- a. AQShda
- b. Buyuk Britaniyada
- c. Germaniyada
- d. Rossiyada

**5. Hozirgi iqtisodiy nazariyada iqtisodiy siyosat qanday yo'nalish doirasida tadqiq qilinadi?**

- a. Institutsional
- b. An'anaviy
- c. Rejali
- d. Tarixiy

**6. Iqtisodiy siyosatni shartli ravishda qanday guruhlarga ajratish mumkin?**

- a. Makroiqtisodiy, mikroiqtisodiy va xalqaro
- b. Tarmoq, funktsional, strategik

- c. Strategik va taktik
- d. Kontseptual va ordinal

**7. Ilmiy adabiyotlarda “siyosiy iqtisod” va “iqtisodiy siyosat” tushunchalarini ajratishga ehtiyoj qachon paydo bo`ldi?**

- a. XV asr oxiri XVI asr boshlarida
- b. XVIII asr oxiri XIX asr boshlarida
- c. XX asr oxiri XXI asr boshlarida
- d. XXI asrning boshida

**8. “Siyosiy iqtisod” va “iqtisodiy siyosat”ning dastlabki aniq farqlanishi kim tomonidan taklif qilingan?**

- a. I. M. Goldshteyn
- b. Yu. fon Zoden
- c. V. M. Steyn
- d. M.I. Tugan-Baranovskiy

**9. Oyken tafsifiga ko`ra iqtisodiy siyosat qanday bloklarga ajratiladi?**

- a. Tartib siyosati va tartibga solish siyosati
- b. Boshqarish siyosati va taqsimlash siyosati
- c. Innovatsion, investitsion va mehnat siyosati
- d. Iqtisodiy siyosat va ijtimoiy siyosat

**10. Iqtisodiy siyosat nemis maktabining taniqli vakili sifatida kimni e`tirof etish mumkin?**

- a. I. Goldshteyn
- b. V. Stey
- c. F. List
- d. M. Tugan-Baranovskiy

**11. Iqtisodiy siyosat rus maktabining vakiliga sanalganlardan qaysi biri taalluqli?**

- a. I. Goldshteyn
- b. Yu. fon Zoden
- c. V. Oyken

## FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Mirziyoyev Sh.M. Iqtisodiy hamkorlik tashkilotining videoanjuan shaklida o'tkazilgan 14-sammitidagi nutqi, 4 mart 2021 yil.
2. Yusupov R., Sharipov Q., Global iqtisodiy rivojlanish. O'quv qo'llanma. TDIU: Iqtisodiyot, 2019.
3. Ergashyev E.I., Kasimova N.S., Muxtorova U.K., Nazarova G.X. Makroiqtisodiyot. O'quv qullanma. T. Iqtisod - Moliya, 2018.
4. Jo'rayev T., Iqtisodiyot nazariyasi. . Darslik.-T.: «Fan va texnologiya» nashr, 2018. – 512 bet. Xodiyev B.Y. Shodmonov Sh.Sh, Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. – T.: “Barkamol fayz media”, 2018. – 783.
5. [www.lex.uz](http://www.lex.uz) (O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi).
6. [www.gov.uz](http://www.gov.uz) – O'zbekiston Respublikasi hukumat portal.
7. <http://www.ziyonet.uz> (Axborot ta'lim tarmog'i).
8. [www.mf.uz](http://www.mf.uz) (O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi rasmiy sayti).